

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Π.Μ.Σ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η πολιτική ανταγωνισμού στις χρηματοοικονομικές τεχνολογίες

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΜΠΡΑΝΗΣ ΜΟΕΣ 2021

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ κ. ΜΙΧΑΗΛ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024

Πίνακας περιεχομένων

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή	5
1.1 Εισαγωγικά στοιχεία.....	5
1.2 Σκοπός και σημασία εργασίας.....	7
1.3 Διάρθρωση.....	8
Κεφάλαιο 2: Χρηματοοικονομικές τεχνολογίες	10
2.1 Ορισμός.....	10
2.2 Βασικά πεδία εφαρμογής - τομείς	12
2.3 Τεχνολογίες.....	18
2.4 Προοπτικές & Προκλήσεις.....	24
2.5 Ο κλάδος στην Ελλάδα	25
Κεφάλαιο 3: Ανταγωνισμός στην Ευρωπαϊκή Ένωση	29
3.1 Βασικά στοιχεία για τον ανταγωνισμό	29
3.2 Στρατηγικό σχέδιο 2020-2024 Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανταγωνισμού	30
3.3 Κανόνες ανταγωνισμού	32
3.3.1 Γενικά στοιχεία	32

3.3.2 Αντιμονοπωλιακοί κανόνες	32
3.3.3 Συμπράξεις (καρτέλ)	33
3.3.4 Κρατικές ενισχύσεις	33
3.3.5 Συγχωνεύσεις	33
Κεφάλαιο 4: Πολιτική Ανταγωνισμού στις Χρηματοοικονομικές Τεχνολογίες.....	36
4.1 Νομοθεσία	36
4.2 Τρέχουσες εξελίξεις – Ευκαιρίες και Κίνδυνοι	38
4.3 Προκλήσεις ανταγωνισμού στις χρηματοοικονομικές τεχνολογίες	40
Κεφάλαιο 5: Αποφάσεις Επιτροπής Ανταγωνισμού	49
5.1 Γενικά στοιχεία για τον έλεγχο των συγχωνεύσεων	49
5.2 Διαδικασίες ελέγχου των συγχωνεύσεων	50
5.2.1 Ενημέρωση	50
5.2.2 1 ^η φάση έρευνας	51
5.2.3 2 ^η φάση έρευνας	52
5.2.4 Τελική απόφαση	53
5.3 Στατιστικά στοιχεία αποφάσεων Επιτροπής για τις συγχωνεύσεις.....	54
5.4 Αποφάσεις για τον κλάδο των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και Fintech	55
5.5 Μελέτες περίπτωσης: Αποφάσεις για συγχωνεύσεις FinTech	57

5.5.1 WORLDLINE / EQUENS / PAYSQUARE (Απόφαση Μ.7873 ΕΕΑ).....	57
5.5.2 PAYPAL/iZETTLE (Απόφαση ΜΕ/6766/18-II CMA - UK).....	61
5.5.3 PayU / Wibmo (CCI Case No 23 2019 – Ινδία)	62
6. Συμπεράσματα.....	64
Βιβλιογραφία.....	67

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

1.1 Εισαγωγικά στοιχεία

Η ταχεία ανάπτυξη της ψηφιακής οικονομίας σε παγκόσμιο επίπεδο τις τελευταίες δεκαετίες έχει επιταχύνει τις διαδικασίες μετασχηματισμού των χρηματοπιστωτικών συστημάτων. Οι εταιρείες Fintech που δραστηριοποιούνται στην χρηματοπιστωτική αγορά αντιπροσωπεύουν μια νέα, αρκετά ιδιαίτερη κατηγορία, καθώς χαρακτηρίζονται από την εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογιών για την ανάπτυξη και την παροχή παραδοσιακών αλλά και νέων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (Zveryakov et al., 2019).

Τα τελευταία χρόνια ο κλάδος των FinTech (καινοτομία μέσω της τεχνολογίας στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες) έχει αναπτυχθεί σημαντικά και επηρεάζει τον τρόπο παραγωγής και παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Οι FinTech βρίσκονται στο σταυροδρόμι των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και της ψηφιακής ενιαίας αγοράς. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας είναι ο μεγαλύτερος χρήστης ψηφιακών τεχνολογιών και σημαντική κινητήρια δύναμη στον ψηφιακό μετασχηματισμό της οικονομίας και της κοινωνίας (European Commission, 2018).

Σύμφωνα με τη βάση δεδομένων Crunchbase¹, υπάρχουν περισσότεροι από 3.850 πάροχοι υπηρεσιών FinTech στον κόσμο. Η ΕΕ κατέχει τη 2^η θέση σε αριθμό παρόχων υπηρεσιών μετά τις ΗΠΑ, με περισσότερες από 1.000 εταιρείες FinTech. Οι εταιρείες παροχής υπηρεσιών είναι οι πιο πολλές και ακολουθούν οι

¹ Εταιρεία που παρέχει επιχειρηματικές πληροφορίες (επενδύσεων και χρηματοδότησης) για ιδιωτικές και δημόσιες εταιρείες.

πάροχοι τραπεζικών υπηρεσιών. Σε επίπεδο επενδύσεων στον τομέα οι ΗΠΑ προηγούνται στην κατάταξη με περίπου 29 δισεκατομμύρια δολάρια συνολικών επενδύσεων, ακολουθούμενες με μεγάλη διαφορά από την Κίνα, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ινδία. Η ΕΕ (πλην του ΗΒ) κατατάσσεται στην 5^η θέση, με επενδύσεις 3,6 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ (Ramos Munoz et al., 2019).

Οι ευρωπαϊκές εταιρείες Fintech (συμπεριλαμβανομένου του Ηνωμένου Βασιλείου) είναι μικρού μεγέθους, απασχολώντας το πολύ από 10 υπαλλήλους. Οι ευρωπαϊκές εταιρείες FinTech (εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου) είναι επίσης νεότερες με μέσο όρο ηλικίας 6,5 ετών σε σύγκριση με 9,8 στις ΗΠΑ και 8,5 στην Ινδία. Στην ΕΕ και στις ΗΠΑ, το ποσοστό των εταιρειών FinTech που έχουν εξαγοραστεί είναι πολύ υψηλότερο από ότι σε άλλες αγορές. Αυτό υποδηλώνει ότι επί του παρόντος η έξοδος από την αγορά των νεοσύστατων εταιρειών FinTech στην ΕΕ γίνεται κυρίως μέσω εξαγορών. Οι εταιρείες στην Ευρώπη είναι πιθανό να εξαγοραστούν από μεγαλύτερες εταιρείες για την διεύρυνση του χαρτοφυλακίου τους προϊόντων και υπηρεσιών. Το γεγονός αυτό οδηγεί στην ανάγκη στενής παρακολούθησης των εξαγορών επιχειρήσεων για την αποφυγή αντιανταγωνιστικών συμπεριφορών. Τέλος οι ευρωπαϊκές εταιρείες εξαγοράζονται κυρίως από ευρωπαϊκές εταιρείες και οι εταιρείες των ΗΠΑ εξαγοράζονται κυρίως από άλλες εταιρείες των ΗΠΑ (Ramos Munoz et al., 2019).

Τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα που βασίζονται στην καινοτομία και την τεχνολογία διαταράσσουν τις υπάρχουσες αγορές και οι νεοφυείς επιχειρήσεις Fintech μπορούν απειλήσουν τις καθιερωμένες επιχειρήσεις του χρηματοοικονομικού κλάδου. Οι συνέργειες μεταξύ ανταγωνιστών είναι αναμενόμενες στο πλαίσιο αυτής της δυναμικής αγοράς. Το γεγονός αυτό ενισχύει την ανάγκη οι ελεγκτικές αρχές ανταγωνισμού να είναι ιδιαίτερα προσεκτικές τόσο στις ενοποιήσεις μεταξύ ανταγωνιστών όσο και στις κάθετες εξαγορές, στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Η ανάγκη αυτή πηγάζει από το ενδεχόμενο οι συγχωνεύσεις αυτές να ενισχύσουν ή να δημιουργήσουν προβλήματα ανταγωνισμού στην αγορά. Όπως και σε άλλους κλάδους έχει παρατηρηθεί, η πρόοδος των τεχνολογιών μπορεί να οδηγήσει σε τάσεις συγκέντρωσης, που αυτό μπορεί να ωφελήσει τις λίγες εναπομείνασες εταιρείες αλλά να βλάψει σημαντικά τους καταναλωτές. Υπό αυτό το πρίσμα οι ρυθμίσεις των συγχωνεύσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση στοχεύουν αφενός στην δημιουργία του κατάλληλου πλαισίου για την ανάπτυξη των εταιρειών μέσω εξαγορών και αφετέρου στην δημιουργία των κατάλληλων ελέγχων και έγκαιρων παρεμβάσεων ώστε να παρεμποδιστούν συγκεντρώσεις που θα παρεμποδίσουν τον ανταγωνισμό σε βάρος των καταναλωτών (European Commission, 2023).

1.2 Σκοπός και σημασία εργασίας

Οι οικονομικές επιπτώσεις της τραπεζικής ενοποίησης είναι πολυάριθμες. Από την αύξηση του μεγέθους και τη συμμετοχή σε πρόσθετες δραστηριότητες, οι τράπεζες μπορούν να επωφεληθούν από οικονομίες κλίμακας και πεδίου και να διαφοροποιήσουν τον κίνδυνο ώστε να γίνουν πιο αποτελεσματικές. Ένα μεγαλύτερο μέγεθος μπορεί να υποστηρίξει την αναβάθμιση της τεχνολογικής καινοτομίας από τις τράπεζες. Σύμφωνα με έκθεση που εκπονήθηκε από την European Banking Authority - EBA (2018a), από τον Ιούλιο του 2018, η άμεση απόκτηση FinTechs είναι ένας διάυλος μέσω του οποίου τα κατεστημένα ιδρύματα μπορούν να οικειοποιηθούν νέες τεχνολογίες, αν και αυτό δεν είναι το κυρίαρχο κανάλι. Σήμερα κατά κύριο λόγο οι τράπεζες αντί να αποκτούν fintechs προτιμούν τη σύναψη αποκλειστικών συνεργασιών ή εναλλακτικά, να επενδύουν σε αυτές μέσω κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου (Gardella et al., 2020).

Επίσης θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η δημιουργία μιας Fintech εταιρείας μπορεί να προέλθει από την ενοποίηση χρηματοοικονομικών και μη

χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Έτσι κάποιες εταιρείες τεχνολογίας μπορεί να στραφούν στον κλάδο των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και το αντίστροφο. Στο πλαίσιο συγχώνευσης εταιρειών νέας τεχνολογίας με εταιρείες χρηματοοικονομικών υπηρεσιών θα πρέπει αυτές οι συγχωνεύσεις να εξετάζονται σε αυτό το ρυθμιστικό πλαίσιο (Schwarz & Bernstein, 2022).

Σε σύγκριση με τους παραδοσιακούς παρόχους χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, πολλοί από τους παρόχους FinTech είναι ελάχιστα ή καθόλου υπό ρύθμιση. Τόσο η πολιτική ρύθμισης όσο και η πολιτική εποπτείας στον τομέα αυτό είναι υπό συζήτηση. Δεδομένης της ταχείας ανάπτυξης του κλάδου στην αγορά, εγείρονται ερωτήματα πόσο αποτελεσματικά και δίκαια λειτουργεί αυτή η αγορά (Ramos Munoz et al., 2019).

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη του ρυθμιστικού πλαισίου των εταιρειών χρηματοοικονομικών τεχνολογιών στην ευρωπαϊκή αγορά, εστιάζοντας σε θέματα που άπτονται του ανταγωνισμού και της διασφάλισής του. Από την ανάλυση που πραγματοποιείται επιδιώκεται η διαμόρφωση συμπερασμάτων για τους υφιστάμενους και μελλοντικούς κινδύνους στον ανταγωνισμό στον κλάδο των Fintech. Μέσω αυτών θα είναι εφικτή η διαμόρφωση προτάσεων για την αντιμετώπιση τυχόν μελλοντικών κινδύνων.

1.3 Διάρθρωση

Για την διερεύνηση του θέματος η εργασία αναπτύσσεται σε έξι κεφάλαια. Στο κεφάλαιο της εισαγωγής παρουσιάζονται κάποια βασικά στοιχεία για τον κλάδο Fintech καθώς και ο σκοπός της εργασίας. Στο δεύτερο κεφάλαιο ορίζεται η έννοια των χρηματοοικονομικών τεχνολογιών και παρουσιάζονται τα βασικά πεδία εφαρμογής τους, οι χρησιμοποιούμενες τεχνολογίες και οι προοπτικές και οι προκλήσεις για τις επιχειρήσεις του κλάδου και των καταναλωτών. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται συνοπτικά οι ενέργειες και οι

κανόνες για την προστασία του ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρονται το νομοθετικό πλαίσιο των συγχωνεύσεων και της ρύθμισης των Fintech. Επίσης παρουσιάζονται οι τρέχουσες εξελίξεις στο κλάδο, οι ευκαιρίες και οι κίνδυνοι στον κλάδο και οι προκλήσεις σχετικά με τον ανταγωνισμό. Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η δράση της Επιτροπής Ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και δύο μελέτες περίπτωσης αποφάσεων που η μια εκδόθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η άλλη από την αρμόδια Αρχή του Ηνωμένου Βασιλείου. Επίσης παρουσιάζονται στοιχεία για τον έλεγχο και τις διαδικασίες ελέγχου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις συγχωνεύσεις. Επιπρόσθετα παραθέτονται στατιστικά στοιχεία για τις εκδοθείσες αποφάσεις ελέγχων που πραγματοποίησε συνολικά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή από το 1990 έως το 2022, καθώς και στοιχεία για αποφάσεις για τον κλάδο των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και Fintech. Η εργασία ολοκληρώνεται με τα συμπεράσματα.

Κεφάλαιο 2: Χρηματοοικονομικές τεχνολογίες

2.1 Ορισμός

Ο όρος χρηματοοικονομικές τεχνολογίες συχνά αναφέρεται ως FinTech και χρονολογείται από τη δεκαετία του 1950, καθώς ο κλάδος των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών εισήγαγε αλλαγές για τους καταναλωτές, όπως πιστωτικές κάρτες, ανάλυση δεδομένων και νέες μορφές αξιολόγησης κινδύνου. Μετά από σχεδόν έξι δεκαετίες καινοτομιών, οι οικονομικοί ηγέτες και οι παράγοντες επιρροής έχουν αναπτύξει μια παγκόσμια υποδομή χρηματοοικονομικής τεχνολογίας που οι περισσότεροι άνθρωποι δεν συνειδητοποιούν ότι χρησιμοποιούν σχεδόν καθημερινά (Center Forward, 2018).

Το FinTech είναι μια σχετικά νέα έννοια για πολλούς καταναλωτές και δεν έχει ένα αυστηρά καθορισμένο ορισμό. Ο όρος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αναφορά σε τεχνολογικές καινοτομίες που σχετίζονται με έννοιες όπως χρηματοοικονομική παιδεία και εκπαίδευση, επενδύσεις μετοχών, ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, τεχνολογία blockchain, λιανική τραπεζική, κρυπτονομίσματα όπως το Bitcoin και το Ripple, κλπ. Το FinTech είναι ένας αναδυόμενος, ταχέως αναπτυσσόμενος τομέας στον κλάδο των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών εδώ και αρκετά χρόνια και πρωτοπορεί καθώς αναπτύσσει νέες / καινοτόμες τεχνολογίες που τροποποιούν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν παραδοσιακά οι χρηματοπιστωτικές αγορές (Center Forward, 2018).

Η έλλειψη σαφούς ορισμού και η αδύναμη κατανόηση του όρου από το ευρύ κοινό μπορεί να οδηγήσει σε πολλά πρακτικά προβλήματα (Leong & Sung, 2018). Για αυτό ενδιαφέρον έχει να αναφερθούν κάποιοι από τους ορισμούς που κατά καιρούς έχουν αποδοθεί στον όρο από διάφορους ακαδημαϊκούς και επίσημους φορείς και οργανισμούς.

- Γενικά το FinTech είναι «ένα διεπιστημονικό αντικείμενο που συνδυάζει τα οικονομικά, τη διαχείριση τεχνολογίας και τη διαχείριση καινοτομίας». Αναπτύσσοντας περαιτέρω αυτό τον ορισμό το FinTech ορίζεται «ως οποιοσδήποτε καινοτόμες ιδέες που βελτιώνουν τις διαδικασίες χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, προτείνοντας τεχνολογικές λύσεις σύμφωνα με διαφορετικές επιχειρηματικές καταστάσεις και οι ιδέες οι οποίες θα μπορούσαν επίσης να οδηγήσουν σε νέα επιχειρηματικά μοντέλα ή ακόμα και νέες επιχειρήσεις» (Leong & Sung, 2018).
- Η λέξη fintech είναι απλώς ένας συνδυασμός των λέξεων «οικονομική» και «τεχνολογία». Μπορεί να οριστεί ευρέως ως χρηματοοικονομική καινοτομία με δυνατότητα τεχνολογίας που θα μπορούσε να οδηγήσει σε νέα επιχειρηματικά μοντέλα, εφαρμογές, διαδικασίες ή προϊόντα με συναφή ουσιώδη επίδραση στις χρηματοπιστωτικές αγορές, τους οργανισμούς και την παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (Bank of England, 2019).
- Η έννοια του FinTech χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις εξελίξεις στην τεχνολογία που έχουν τη δυνατότητα να μεταμορφώσουν την παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, ωθώντας την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών μοντέλων, εφαρμογών, διαδικασιών και προϊόντων (IMF / World Bank, 2018).
- Το FinTech αναφέρεται σε ψηφιακές τεχνολογίες που έχουν τη δυνατότητα να μεταμορφώσουν την παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, ωθώντας την ανάπτυξη νέων (ή να τροποποιήσουν υπάρχοντα) επιχειρηματικών μοντέλων, εφαρμογών, διαδικασιών και προϊόντων. Στην πράξη, ο όρος fintech χρησιμοποιείται επίσης ευρέως για να υποδηλώσει το συνεχιζόμενο κύμα νέων ψηφιακών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (Digital Financial Services – DFS). Παραδείγματα αυτών των τεχνολογιών περιλαμβάνουν υπηρεσίες web, κινητά, cloud, μηχανική εκμάθηση, ψηφιακή ταυτότητα και διεπαφές προγραμματισμού εφαρμογών (API) (Feyen et al., 2021).
- Το FinTech είναι ένας γενικός όρος που περιλαμβάνει μια μεγάλη ποικιλία επιχειρηματικών μοντέλων. Σύμφωνα με τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ, ο όρος

FinTech αναφέρεται σε επιχειρηματικά μοντέλα τραπεζών στα οποία η παραγωγή και η παράδοση τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών βασίζονται σε καινοτομίες που υποστηρίζονται από την τεχνολογία (ECB, 2018).

Από τους ορισμούς που δίνονται για το FinTech διαπιστώνεται ότι υπάρχουν τρεις διαστάσεις στην έννοιά του: μια εισροή (δηλαδή ο συνδυασμός τεχνολογίας, οργάνωσης και ροής χρημάτων), οι μηχανισμοί (δημιουργία ή βελτίωση ή αλλαγή, διακοπή, εφαρμογή τεχνολογίας στη χρηματοδότηση, δημιουργία ανταγωνισμού στην αγορά) και μια εκροή (δημιουργία νέων υπηρεσιών ή προϊόντα ή διαδικασίες ή επιχειρηματικά μοντέλα). Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι το FinTech είναι σαν ένα ζωντανό οργανισμό, που έχει πολύ ευέλικτη και μεταβαλλόμενη φύση και δεν αποτελεί μια σταθερή έννοια (Zavolokina et al., 2016).

2.2 Βασικά πεδία εφαρμογής - τομείς

Ο κλάδος των χρηματοοικονομικών τεχνολογιών περιλαμβάνει εταιρείες με τεχνολογικές δυνατότητες που προσφέρουν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, καθώς και οντότητες που παρέχουν τεχνολογικές υπηρεσίες απευθείας σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Οι εταιρείες Fintech χρησιμοποιούν την τεχνολογία για την υποστήριξη οικονομικών συναλλαγών μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών. Η τεχνολογική πρόοδος, η μεταβαλλόμενη ζήτηση για χρηματοοικονομικά προϊόντα και ο ανταγωνισμός στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες οδηγούν ένα νέο κύμα startups και επενδύσεων fintech που έχουν τραβήξει την προσοχή στη βιομηχανία τα τελευταία χρόνια. Οι startup εταιρείες δημιουργούν προϊόντα και υπηρεσίες για να διεισδύσουν σε νέους τομείς του χρηματοπιστωτικού συστήματος και να αλλάξουν το ανταγωνιστικό τοπίο. Αυτές οι νέες δυνάμεις παρακινούν τις παραδοσιακές χρηματοοικονομικές εταιρείες να επενδύσουν στην τεχνολογία και να δώσουν προσοχή στις μεταβαλλόμενες

τάσεις μεταξύ των πελατών τους. Όλοι οι νέοι και οι κατεστημένοι παίκτες επηρεάζονται από τις αλλαγές που συντελούνται καθημερινά. Η S&P Global Market Intelligence αναφέρει τους ακόλουθους τομείς στον κλάδο της χρηματοοικονομικής τεχνολογίας (Bennett, 2016).

Εικόνα 1: Τομείς στον κλάδο των χρηματοοικονομικών τεχνολογιών

Πηγή: S&P Global Market Intelligence, 2016, An introduction to fintech: Key sectors and trends

Όπως φαίνεται από την παραπάνω εικόνα οι χρηματοοικονομικές τεχνολογίες μεταμορφώνουν τον κόσμο μέσω πολλών οδών που καλύπτουν

όλους τους τομείς της οικονομίας. Από ψηφιακές πληρωμές και δανεισμό έως λιανική, τραπεζικές εργασίες, κρυπτονομίσματα και πολλά άλλα. Στην συνέχεια αναφέρονται πέντε κορυφαίοι τομείς fintech που οδηγούν στην αλλαγή και την καινοτομία στον χρηματοοικονομικό κόσμο.

- Ψηφιακό χρήμα και πληρωμές

Ο τομέας των ψηφιακών πληρωμών έχει επεκταθεί μαζικά τα τελευταία τρία χρόνια. Η πανδημία είχε ως αποτέλεσμα περισσότεροι πελάτες να απαιτούν ανέπαφες υπηρεσίες, ενώ οι εμπορικές επιχειρήσεις έχουν επίσης εξορθολογήσει τις συναλλαγές τους. Οι ταχύτερες, ασφαλέστερες και χαμηλότερου κόστους πληρωμές είναι επίσης ολοένα και πιο φιλικές προς τον πελάτη, με αυξανόμενες επιλογές για πληρωμές μέσω κινητού τηλεφώνου, πληρωμές με κωδικό QR, διασυνοριακές συναλλαγές και συναλλαγές τεχνολογίας blockchain. Η αύξηση του αριθμού των εταιρειών εμβασμάτων αντανακλά επίσης έναν ολοένα και πιο μετακινούμενο παγκόσμιο πληθυσμό που απαιτεί απρόσκοπτες υπηρεσίες συναλλαγών σε όλες τις ηπείρους (England, 2022).

Η εξάπλωση των smartphone και η εμφάνιση των πληρωμών μέσω κινητού τηλεφώνου και της τεχνολογίας blockchain έχουν ξεκλειδώσει την καινοτομία σε όλο τον κλάδο και ειδικότερα σε τρεις τομείς: πληρωμές από άτομο σε άτομο, πληρωμές λιανικής στο κατάστημα και επεξεργασία και διακανονισμός συναλλαγών με πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες. Οι πληρωμές από άτομο σε άτομο (P2P) αφορούν τη μεταφορά χρημάτων από έναν προσωπικό λογαριασμό σε άλλο, χρησιμοποιώντας είτε το σύστημα Αυτοματοποιημένου Γραφείου Εκκαθάρισης είτε χρεωστικές/πιστωτικές κάρτες. Οι πάροχοι αυτής της υπηρεσίας περιλαμβάνουν τράπεζες και εταιρείες τεχνολογίας όπως το PayPal και το Facebook. Οι μεταφορές Automated Clearing House system (ACH) κοστίζουν λιγότερο από τις συναλλαγές με πιστωτική και χρεωστική κάρτα, καθώς παρακάμπτουν τα τέλη αξιολόγησης που χρεώνονται από τα δίκτυα καρτών. Οι πληρωμές στο κατάστημα ενεργοποιούνται από εφαρμογές smartphone που

χρησιμοποιούν κώδικες επικοινωνίας κοντινού πεδίου (near-field communication - NFC), γρήγορης αναφοράς (quick reference - QR) ή γραμμωτούς κώδικες για την έναρξη της πληρωμής, αντί για μια φυσική πιστωτική/χρεωστική κάρτα ή δωροκάρτα. Οι πιο δημοφιλείς εφαρμογές σε αυτόν τον τομέα περιλαμβάνουν το Apple Pay και εφαρμογές από καταστήματα λιανικής όπως τα Starbucks. Η χρηματοοικονομική τεχνολογία έχει επίσης επεκταθεί και στις συναλλαγές business-to-business (B2B), όπου οι εταιρείες τεχνολογίας έχουν εμφανιστεί για να βοηθήσουν τις εταιρείες να αυτοματοποιήσουν τις διαδικασίες πληρωτέων λογαριασμών και να εξαλείψουν τις τριβές μεταξύ αγοραστών και προμηθευτών. Ιδιαίτερα ενεργοί κλάδοι fintech στον χώρο B2B είναι η ηλεκτρονική τιμολόγηση και οι διασυνοριακές πληρωμές (Panno, 2016).

- Ψηφιακός δανεισμός

Ο ψηφιακός δανεισμός αναφέρεται σε μη τραπεζικό δανεισμό που βασίζεται στην τεχνολογία. Η πρόσβαση σε εκτεταμένα δεδομένα, οι εξελιγμένοι αλγόριθμοι και η σημαντική υπολογιστική ισχύς επέτρεψαν στις νέες εταιρείες να ανταγωνιστούν τις παραδοσιακές τράπεζες παρέχοντας ελκυστικές νέες προσφορές σε δανειολήπτες. Ο ψηφιακός δανεισμός γίνεται συνήθως από ψηφιακές πλατφόρμες για τη διευκόλυνση της χρηματοδότησης. Οι δανειολήπτες μπορεί να είναι καταναλωτές και μικρές επιχειρήσεις, με τα κεφάλαια να παρέχονται από ιδιώτες και θεσμικούς επενδυτές. Ο δανεισμός κυμαίνεται από καταναλωτικά και φοιτητικά δάνεια έως δάνεια για μικρές επιχειρήσεις, δάνεια χρηματοδότησης εξοπλισμού και πιστωτικά όρια. Επίσης τα στεγαστικά δάνεια και τα δάνεια αυτοκινήτων είναι αναδυόμενοι τομείς. Οι εταιρείες ψηφιακού δανεισμού ταιριάζουν τους δανειολήπτες και με τους δανειστές, επωφελούμενοι έτσι από τις δανειακές σχέσεις και τις συναλλαγές διεκπεραίωσης (Kessler, 2016).

Οι δανειολήπτες υποβάλλουν διαδικτυακές αιτήσεις για δάνεια από ψηφιακούς δανειστές, οι οποίοι αξιοποιούν σημαντικές πηγές δεδομένων και

πληροφοριών για τον προσδιορισμό των πιστωτικών κινδύνων. Οι αποφάσεις χρηματοδότησης συνήθως ολοκληρώνονται σε ημέρες, όχι εβδομάδες ή μήνες. Τα δάνεια μπορεί να διαφέρουν πολύ ως προς το μέγεθος και τη διάρκεια. Οι ψηφιακοί δανειστές έχουν δύο κύρια επιχειρηματικά μοντέλα. Οι άμεσοι δανειστές που δημιουργούν δάνεια για την διαμόρφωση των χαρτοφυλακίων τους και αναφέρονται ως δανειστές ισολογισμού. Οι δανειστές πλατφόρμας ή αγοράς συνεργάζονται με ιδρύματα καταθέσεων για τη δημιουργία δανείων, τα οποία αγοράζονται από τον δανειστή της πλατφόρμας ή από έναν επενδυτή πλατφόρμας. Οι δανειστές της αγοράς διατηρούν γενικά μικρότερο πιστωτικό κίνδυνο από τους δανειστές του ισολογισμού (Kessler, 2016).

- Ψηφιακές τράπεζες

Η ψηφιακή τραπεζική έχει μεταμορφώσει τον τρόπο με τον οποίο οι πελάτες αλληλεπιδρούν με τα οικονομικά τους, επειδή προσφέρουν όλα τα προϊόντα και τις υπηρεσίες στο διαδίκτυο και μπορούν να κάνουν αιτήματα για αλλαγές λογαριασμού, καταθέσεις, δάνεια και υπηρεσίες κρυπτογράφησης σε πραγματικό χρόνο. Οι διαδικασίες τους είναι απλοποιημένες και επειδή λειτουργούν είτε χωρίς είτε με ελάχιστα υποκαταστήματα, μπορούν επίσης να μεταφέρουν αυτή την εξοικονόμηση στους πελάτες τους. Οι ψηφιακές τράπεζες ακμάζουν επίσης επειδή προσφέρουν εφαρμογές που καλύπτουν τις ανάγκες και τις απαιτήσεις των πελατών με ευέλικτες και βελτιωμένες υπηρεσίες (England, 2022).

- Κρυπτονομίσματα

Τα ρυθμιζόμενα, κεντρικά ανταλλακτήρια κρυπτονομισμάτων παρέχουν στους επενδυτές ψηφιακών νομισμάτων μια ασφαλή πλατφόρμα, μέσω της οποίας μπορούν να αγοραστούν και να πωληθούν πολλά κρυπτονομίσματα. Η αποκεντρωμένη χρηματοδότηση εξακολουθεί να είναι ένα ασταθές περιβάλλον ευάλωτο σε πολυάριθμες απάτες. Ωστόσο, καθώς τα δημόσια και ιδιωτικά δίκτυα

blockchain αυξάνονται, η εμβέλειά τους επεκτείνεται και στην κύρια χρηματοδότηση (England, 2022).

- Διαχείριση πλούτου – θεσμικοί επενδυτές

Οι θεσμικοί επενδυτές ειδικεύονται στη διαχείριση περιουσίας, επενδύοντας κεφάλαια για λογαριασμό των πελατών τους. Οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν την αγορά της πώλησης μετοχών ή τίτλων, ομολόγων, αμοιβαίων κεφαλαίων και επενδυτικών κεφαλαίων. Οι θεσμικοί επενδυτές έχουν εκτεταμένες γνώσεις έρευνας αγοράς και σήμερα, αξιοποιούν τις πιο πρόσφατες τεχνολογίες για να διαβάσουν τις αγορές και να αξιολογήσουν συμπεριφορές μέσω της επιστήμης δεδομένων AI (England, 2022).

Στο πλαίσιο της τεχνολογίας των επενδύσεων και των κεφαλαιαγορών, ένα από τα πιο δυναμικά θέματα είναι η διακοπή της παραδοσιακής διαχείρισης του πλούτου. Οι σύμβουλοι Robo έχουν αναπτύξει ευέλικτη, αυτοματοποιημένη τεχνολογία που αλλάζει τις υποθέσεις σχετικά με τον τρόπο διαχείρισης των χρημάτων. Οι Robo-Advisers είναι αυτοματοποιημένες υπηρεσίες διαχείρισης περιουσίας εστιασμένες στο λιανικό εμπόριο, οι οποίες χρησιμοποιούν αλγόριθμους για την αξιολόγηση της ανοχής κινδύνου και γενικά διαχειρίζονται περιουσιακά στοιχεία σε χαμηλού κόστους χαρτοφυλάκια κεφαλαίων που διαπραγματεύονται σε χρηματιστήρια. Τα χαρακτηριστικά αυτόματης κατανομής και εξισορρόπησης επιτρέπουν στους επενδυτές να διαχειρίζονται χαρτοφυλάκια εξ αποστάσεως. Ορισμένοι Robo-Advisers προσφέρουν πλήρως αυτοματοποιημένες συμβουλές, ενώ άλλοι είναι ένα υβρίδιο ψηφιακών και ανθρώπινων υπηρεσιών. Ορισμένες εταιρείες παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες απευθείας στους καταναλωτές, με μικρή βοήθεια από ανθρώπινους συμβούλους, ενώ άλλες προσφέρουν επιλογές με συμβουλές μέσω τηλεφώνου (Garber, 2016).

Οι εδραιωμένες εταιρείες διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων έχουν αναπτύξει εσωτερικές ψηφιακές προσφορές ή έχουν ρομπότ λευκής ετικέτας (δημιουργία χαρτοφυλακίων ETF κεφαλαίων σε δείκτες με διαφορετικά προφίλ κινδύνου) για να τροφοδοτούν τις αυτοματοποιημένες επενδυτικές τους πλατφόρμες. Οι Robo-Advisers που απευθύνονται στους καταναλωτές είναι σχετικά χαμηλού κόστους, έχουν διαφανείς χρεώσεις τελών και προσφέρουν διαισθητικές εμπειρίες χρήστη. Ενώ οι παραδοσιακές εταιρείες διαχείρισης πλούτου επικεντρώνονται σε πλουσιότερους πελάτες, οι ψηφιακοί σύμβουλοι μπορεί να απευθύνονται σε νεότερους πελάτες και σε μαζικά εύπορα δημογραφικά στοιχεία. Ορισμένα ρομπότ μειώνουν τα ελάχιστα επενδυτικά όρια με την ελπίδα να προσελκύσουν νεότερους πελάτες. Αυτή η τάση μπορεί να διευρύνει την πρόσβαση σε μια ευρύτερη ομάδα ατόμων με μικρότερα ποσά περιουσιακών στοιχείων προς επένδυση (Garber, 2016).

2.3 Τεχνολογίες

Οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν επηρεάσει κάθε κλάδο και ο αντίκτυπος στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες ήταν ιδιαίτερα έντονος. Η ψηφιακή τεχνολογία αναδιαμορφώνει τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Η τεχνολογία του διαδικτύου και της κινητής τηλεφωνίας έχει αυξήσει τη συνδεσιμότητα μεταξύ των καταναλωτών, των παρόχων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και μιας σειράς ενδιάμεσων παρόχων υπηρεσιών και διεπαφών πελατών. Οι υπολογιστές χαμηλού κόστους και η αποθήκευση δεδομένων επιτρέπουν την πραγματοποίηση σύνθετων συναλλαγών και υπηρεσιών, δημιουργώντας τεράστιες ποσότητες δεδομένων και διευκολύνουν την αποτελεσματική επεξεργασία, αποθήκευση και ανάλυση αυτών των δεδομένων. Η πρόοδος στην ανάλυση, συμπεριλαμβανομένης της τεχνητής νοημοσύνης, επιτρέπει την αυτοματοποίηση, τις βελτιώσεις διαδικασιών και τις νέες προσεγγίσεις στη διαχείριση κινδύνου. Σε συνδυασμό με το λογισμικό οι προσφορές αναλυτικών

στοιχείων που βασίζονται στο cloud δημιουργούν τις προϋποθέσεις ώστε οι εξειδικευμένες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες να μπορούν να είναι βιώσιμες καθώς αυξάνει η βάση πελατών (World Bank, 2022).

Η τεχνολογική πρόοδος και η καινοτομία αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της ανάπτυξης του fintech και θα συνεχίσουν να δημιουργούν ανατρεπτικά επιχειρηματικά μοντέλα στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Σύμφωνα με την ανάλυση της McKinsey, οι ακόλουθες επτά βασικές τεχνολογίες θα οδηγήσουν την ανάπτυξη του fintech και θα διαμορφώσουν το ανταγωνιστικό τοπίο της χρηματοδότησης την επόμενη δεκαετία (Fong et al., 2021):

1. Τεχνητή Νοημοσύνη (Artificial Intelligence – AI)

Οι εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης θα διεισδύσουν σε ολόκληρο το φάσμα των λειτουργιών του χρηματοπιστωτικού κλάδου. Οι εφαρμογές που απευθύνονται στους πελάτες περιλαμβάνουν προσαρμοσμένα προϊόντα, εξατομικευμένες υπηρεσίες εμπειρίας χρήστη και αναλυτικές υπηρεσίες, ρομπότ ευφυών υπηρεσιών και διεπαφές συνομιλίας, ανιχνευτές αγοράς, αυτοματοποιημένες συναλλαγές και robo-advisors, καθώς και εναλλακτικές αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας με βάση μη οικονομικά δεδομένα και έλεγχο ταυτότητας με αναγνώριση προσώπου. Οι εφαρμογές περιλαμβάνουν έξυπνες διεργασίες, εργαλεία αναπαράστασης βελτιωμένης γνώσης (με την επιτομή των γραφημάτων γνώσης) και επεξεργασία φυσικής γλώσσας για τον εντοπισμό απάτης.

2. Blockchain

Η τεχνολογία κατακευμαμένου καθολικού (Distributed Ledger Technology - DLT) επιτρέπει την εγγραφή και την κοινή χρήση δεδομένων σε πολλαπλούς χώρους αποθήκευσης δεδομένων, καθώς και την καταγραφή, την κοινή χρήση και τον ταυτόχρονο συγχρονισμό συναλλαγών και δεδομένων σε ένα κατακευμαμένο δίκτυο συμμετεχόντων. Ορισμένα DLT χρησιμοποιούν αλυσίδες μπλοκ για την αποθήκευση και τη μετάδοση των δεδομένων τους, καθώς και κρυπτογραφικές και αλγοριθμικές μεθόδους για την εγγραφή και τον συγχρονισμό των δεδομένων σε όλο το δίκτυο με αμετάβλητο τρόπο. Το DLT θα υποστηρίξει ολοένα και περισσότερο τη χρηματοδότηση επιτρέποντας την αποθήκευση χρηματοοικονομικών συναλλαγών σε πολλά μέρη ταυτόχρονα. Τεχνολογίες όπως τα έξυπνα συμβόλαια, η απόδειξη μηδενικής γνώσης και η κατακευμαμένη αποθήκευση και ανταλλαγή δεδομένων, οι οποίες είναι βασικές για τις υπάρχουσες καινοτομίες fintech όπως τα ψηφιακά πορτοφόλια, τα ψηφιακά περιουσιακά στοιχεία, η αποκεντρωμένη χρηματοδότηση (DeFi) και τα μη ανταλλάξιμα tokens (NFT), θα συνεχιστούν να έχουν εξέχοντα ρόλο. Οι θεσμικοί επενδυτές χρησιμοποιούν τις δυνατότητες του DLT, συμπεριλαμβανομένου του tokenization για μη εισηγμένες εταιρείες ή ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων, ανταλλαγή spot μεταξύ καθιερωμένων νομισμάτων και κρυπτονομισμάτων σε ψηφιακά χρηματιστήρια και υπηρεσίες φύλαξης, όπως η κρυπτογράφηση μεσεγγύησης κλειδιού για λογαριασμό πελατών. Οι πελάτες χρησιμοποιούν συμφωνημένες για κοινή χρήση πληροφοριών από συνεργαζόμενα ιδρύματα για να επαληθεύσουν την ταυτότητά τους διαδικτυακά, πρόσωπο με πρόσωπο ή μέσω τηλεφωνικών κλήσεων, απλοποιώντας τις διαδικασίες ελέγχου ταυτότητας και προσφέροντας βελτιωμένη πρόσβαση στα αρχεία και υπηρεσίες. Οι αποκεντρωμένες εφαρμογές (DeFi) μπορούν να αντικαταστήσουν τους μεσάζοντες δημιουργώντας ντετερμινιστικά πεπερασμένα αυτόματα που καθιστούν δυνατή τη λήψη δανείων, την πραγματοποίηση επενδύσεων ή την εμπορία χρηματοοικονομικών προϊόντων. Οι DeFi υιοθετούν

ντετερμινιστικά έξυπνα συμβόλαια, τα οποία εξαλείφουν τους κινδύνους αντισυμβαλλομένου και μειώνουν το κόστος που σχετίζεται με τους μεσάζοντες, ενώ βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα της αγοράς με διαφάνεια σε πραγματικό χρόνο.

3. Υπολογιστική νέφους (cloud computing)

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα συνεχίσουν να βασίζονται στο cloud καθώς διαθέτουν πιο ευέλικτες δυνατότητες και ξεκινούν νέες επιχειρήσεις που απαιτούν υψηλή ανταπόκριση στην αγορά και τους πελάτες και ευέλικτη επεκτασιμότητα. Εν τω μεταξύ, η εφαρμογή ανάλυσης μεγάλων δεδομένων σε κλίμακα θα ενισχύσει τη ζήτηση για ελαστικούς υπολογιστές που βασίζονται στο cloud, γεγονός που επιτρέπει στους υπολογιστικούς πόρους να προσαρμόζονται δυναμικά για να ανταποκρίνονται στις αλλαγές στη ζήτηση. Το cloud computing απελευθερώνει τις χρηματοοικονομικές εταιρείες από επενδύσεις, όπως για υποδομές πληροφορικής και κέντρα δεδομένων, ενώ επιτρέπει την πρόσβαση σε ευέλικτες υπηρεσίες αποθήκευσης και υπολογιστών με χαμηλότερο κόστος. Ταυτόχρονα, το cloud δημιουργεί νέες μορφές, όπως το open banking και το banking-as-a-service, κλονίζοντας την παλιά σχέση μεταξύ πελατών και παρόχων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

4. Διαδίκτυο των Πραγμάτων (Internet of Things – IoT)

Το IoT έχει αρχίσει να έχει σημαντικές προεκτάσεις στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, μέσω συστημάτων αντίληψης και έξυπνων αισθητήρων, δίκτυα ασύρματων επικοινωνιών και υποστήριξη εφαρμογών και λειτουργιών. Στον τραπεζικό τομέα, η χρηματοδότηση αποθεμάτων και ακινήτων που βασίζεται στο IoT, περιλαμβάνει την ενοποίηση του IoT και του blockchain και βελτιώνει τη διαχείριση κινδύνου διασφαλίζοντας ότι τα λογιστικά αρχεία ταιριάζουν με τις πραγματικές συναλλαγές, δημιουργώντας ένα σύστημα εμπιστοσύνης. Στη ναυτιλία και τα logistics, το IoT ανακινεί την παραδοσιακή χρηματοδότηση του εμπορίου, επιτρέποντας στις τράπεζες να αναπτύξουν νέα

προϊόντα με βάση την παρακολούθηση ροής αγαθών, όπως ρευστότητα κατ' απαίτηση και άλλες καινοτομίες που παρέχονται μέσω έξυπνων συμβάσεων. Η ενσωμάτωση τραπεζικών υπηρεσιών σε wearables, για παράδειγμα ψηφιακές πληρωμές, είναι ένα άλλο πεδίο με το οποίο το IoT φέρνει τις τράπεζες πιο κοντά στους πελάτες τους.

5. Λογισμικό ανοικτού κώδικα (Open Source) και Λογισμικό ως υπηρεσία (SaaS)

Η ταχύτητα και η επεκτασιμότητα είναι ζωτικής σημασίας για τις νέες επιχειρήσεις και την χρηματοοικονομική καινοτομία, ιδιαίτερα εν μέσω του έντονου ανταγωνισμού και της δυναμικής της ψηφιακής οικονομίας. Το λογισμικό ανοικτού κώδικα, η αρχιτεκτονική χωρίς διακομιστές και το λογισμικό ως υπηρεσία (SaaS) έχουν γίνει απαραίτητα για τους παίκτες τεχνολογίας και τα παραδοσιακά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που ξεκινούν νέες επιχειρήσεις fintech. Το SaaS επιτρέπει στις εταιρείες να χρησιμοποιούν λογισμικό που χρειάζονται χωρίς να χρειάζεται να το κατέχουν ή να το συντηρούν οι ίδιες, ενώ η αρχιτεκτονική χωρίς διακομιστή καταργεί την ανάγκη των εταιρειών να έχουν τους δικούς τους διακομιστές, ελευθερώνοντας χρόνο και πόρους για πελάτες και λειτουργίες. Η αρχιτεκτονική χωρίς διακομιστή μειώνει επίσης το κόστος επειδή οι χρεώσεις συνδέονται με τον εκτελεσμένο κώδικα λογισμικού και δεν δημιουργούνται όλο το εικοσιτετράωρο, ανεξάρτητα από τις επιχειρηματικές ανάγκες. Τέλος το λογισμικό ανοικτού κώδικα είναι ένα δώρο για εταιρείες που θέλουν να κλιμακωθούν γρήγορα, καθώς παρέχει δωρεάν πηγαίο κώδικα που δίνει στους προγραμματιστές ένα προβάδισμα στον προγραμματισμό των δικών τους εφαρμογών.

6. Πλατφόρμες ανάπτυξης χωρίς κώδικα (No-code development platforms – NCDP)

Οι πλατφόρμες ανάπτυξης χωρίς κώδικα (NCDP) και οι σχετικές πλατφόρμες χαμηλού κώδικα, επιτρέπουν στους προγραμματιστές και γενικούς χρήστες να αναπτύσσουν εφαρμογές μέσω γραφικών διεπαφών χρήστη και

διαμορφώσεων αντί του παραδοσιακού προγραμματισμού υπολογιστών. Αν και είναι ακόμη σχετικά ανώριμες, οι πλατφόρμες μπορούν να μειώσουν την ανάγκη πρόσληψης σπάνιων και ακριβών ταλέντων ανάπτυξης λογισμικού. Η ανάπτυξη του NCDP συνδέεται στενά με την πρόοδο του υπολογιστικού νέφους, των DevOps και άλλων τεχνολογιών που επιλύουν προβλήματα όπως η δημιουργία κοντέινερ, η άκαμπτη κλιμάκωση και η διατήρηση υπολογιστικών περιβαλλόντων υψηλής διαθεσιμότητας. Οι πλατφόρμες ανάπτυξης χωρίς κώδικα ή χαμηλού κώδικα έχουν τη δυνατότητα να απελευθερώσουν ζωτικούς πόρους E&A για να εργαστούν σε πολλαπλά έργα ταυτόχρονα, δίνοντας στα παραδοσιακά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα το πλεονέκτημα που χρειάζονται για να ανταγωνιστούν τις νεοφυείς επιχειρήσεις fintech.

7. Υπεραυτοματοποίηση (Hyper automation)

Η διαδικασία αυτοματοποίησης (Process Automation – RPA) και άλλες τεχνολογίες και εργαλεία που βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα στη λήψη αποφάσεων και τις δυνατότητες αυτοματισμού της εργασίας αλλάζουν τον κλάδο των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Η βασική λειτουργία του RPA είναι να εκχωρεί τον χειρισμό των πληροφοριών ροής εργασίας και των επιχειρηματικών αλληλεπιδράσεων σε ρομπότ, αυτοματοποιώντας και τυποποιώντας έτσι την εκτέλεση των επιχειρήσεων. Στο μέλλον, η RPA θα ενσωματωθεί βαθύτερα με την τεχνητή νοημοσύνη, βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητά της στην αντιμετώπιση πιο περίπλοκων επιχειρηματικών σεναρίων και περαιτέρω εξορθολογισμό της παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Οι τομείς στους οποίους αναπτύσσεται το RPA περιλαμβάνουν αυτοματοποίηση διαδικασιών για εισπρακτέους και πληρωτέους λογαριασμούς, πιστώσεις κεφαλαίων σε κοινά κέντρα χρηματοοικονομικών και λογιστικών υπηρεσιών, προσαρμογή και αναθεώρηση ωρών εργασίας, αυτοματοποίηση της οικονομικής καταγραφής, διαδικασιών αναφοράς και ταμείου, και λογιστική και εργασιών τέλους περιόδου. Η αντικατάσταση της χειρωνακτικής εργασίας με αυτοματισμό όχι μόνο βελτιώνει την αποτελεσματικότητα, αλλά μειώνει επίσης

τα ανθρώπινα λάθη και επιτρέπει στις επιχειρήσεις να ανταποκρίνονται στις διακυμάνσεις της ζήτησης.

2.4 Προοπτικές & Προκλήσεις

Οι εξελίξεις στον τομέα της οικονομικής διαμεσολάβησης σε συνδυασμό με τη νέα τεχνολογία μπορεί να οδηγήσουν σε συγκέντρωση τόσο μεταξύ των παραδοσιακών όσο και των νέων παρόχων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Ωστόσο οι μονοπωλιακές συμπεριφορές από μεγάλες τεχνολογικές πλατφόρμες ελέγχονται ήδη. Καθώς οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες κινούνται προς πρακτικές που βασίζονται στην τεχνολογία, οι ρυθμιστικές αρχές αντιμετωπίζουν ερωτήματα σχετικά με τον καλύτερο τρόπο ρύθμισης και επίβλεψης ενός τοπίου που χαρακτηρίζεται όλο και περισσότερο από νέους παίκτες και επιχειρηματικά μοντέλα, αλλά και για την αντιμετώπιση πιθανών προκλήσεων για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, την οικονομική ακεραιότητα, τον θεμιτό ανταγωνισμό και την προστασία των καταναλωτών (συμπεριλαμβανομένου του απορρήτου των δεδομένων) (Feyen et al., 2021).

Η πανδημία covid-19 έχει επιταχύνει την τάση προς την ψηφιοποίηση των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών ειδικά της λιανικής. Οι μεγαλύτερες FinTech και τα κατεστημένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα επωφεληθήκαν, καθώς μπόρεσαν να χρησιμοποιήσουν τις επενδύσεις τους σε ψηφιακές τεχνολογίες και τις μεγάλες βάσεις πελατών τους για να αναπτύξουν περαιτέρω μερίδια αγοράς. Η επέκταση των εταιρειών BigTech και FinTech στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες μπορεί να αποφέρει οφέλη, όπως βελτιωμένη απόδοση κόστους και ευρύτερη οικονομική ένταξη για ομάδες που προηγουμένως δεν εξυπηρετούνταν. Οι χρηματοοικονομικές δραστηριότητες των BigTechs στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες (EMDE) επίσης αποφέρουν ιδιαίτερα οφέλη (FSB, 2022).

Όμως ταυτόχρονα, υπάρχει δυνατότητα για ταχεία κυριαρχία στην αγορά. Αυτό θα μπορούσε να επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα λόγω της εξάρτησης από περιορισμένο αριθμό παρόχων BigTech και FinTech σε ορισμένες αγορές, την πολυπλοκότητα και την αδιαφάνεια των εταιρικών τους δραστηριοτήτων και πιθανά κίνητρα για ανάληψη κινδύνου από τα κατεστημένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για τη διατήρηση της κερδοφορίας. Επίσης κίνδυνοι για την προστασία των καταναλωτών θα μπορούσαν να προκύψουν από τη μεγαλύτερη εξάρτηση από την τεχνολογία και πιθανά ζητήματα προστασίας δεδομένων, π.χ. η μη εξουσιοδοτημένη χρήση ή η κακή χρήση των προσωπικών δεδομένων των χρηστών. Το cloud computing από τρίτους παρόχους υπηρεσιών (που σε πολλές περιπτώσεις δεν υπόκεινται σε χρηματοοικονομική ρύθμιση) μπορεί να αποφέρει αποδοτικότητα κόστους και πρόσβαση σε καινοτομίες στην τεχνητή νοημοσύνη (AI) (FSB, 2022).

2.5 Ο κλάδος στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα ο κλάδος των χρηματοπιστωτικών τεχνολογιών έχει εξελιχθεί αλλά ακόμα βρίσκεται υπό διαμόρφωση. Στην εγχώρια αγορά δραστηριοποιούνται ιδρύματα ηλεκτρονικών πληρωμών και ηλεκτρονικού χρήματος με έδρα το εξωτερικό, συγκεντρώνοντας μερίδιο αγοράς από τα τραπεζικά ιδρύματα της χώρας. Παράδειγμα είναι η δραστηριοποίηση της Revolut στην χώρα από το 2018 (Μιχαηλίδης, 2021). Η πλειοψηφία των αδειοδοτημένων εταιρειών fintech που δραστηριοποιούνται στην χώρα (Σεπτέμβριος 2018) αφορά πληρωμές (9 ιδρύματα), ενώ δραστηριοποιούνται και δύο αδειοδοτημένα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος. Πέρα από τα αμιγώς χρηματοοικονομικά ιδρύματα στην χώρα έχουν αρχίσει να δραστηριοποιούνται και πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικού εμπορίου και επιχειρείν σε συνδυασμό με υπηρεσίες πληρωμών (Capital, 2018).

Ενώ η Ελλάδα βρίσκεται στην κορυφή της Ευρώπης όσον αφορά την εμπειρία του πελάτη στο ηλεκτρονικό εμπόριο, υστερεί σημαντικά στην υιοθέτηση των ψηφιακών πορτοφολιών (23% ο μέσος όρος της κεντρικής Ευρώπης, έναντι 15% στην Ελλάδα) και στην χρήση καρτών αντί μετρητών (Πολύδωρος, 2023). Συνολικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν έδρα 3.432 εταιρείες FinTech, εκ των οποίων το 7% εξαγοράστηκε. Στην Ευρώπη (συμπεριλαμβανομένου και του Ηνωμένου Βασιλείου) συνολικά έχουν έδρα 6.773 Fintech εταιρείες (Crunchbase, 2023). Στην παγκόσμια κατάταξη των startup επιχειρήσεων η Ελλάδα βρίσκεται στην 46^η θέση το 2023, ενώ μεταξύ των κρατών της Δυτικής Ευρώπης στην 18^η θέση (Startup Blink, 2023).

Εικόνα 2: Αριθμός χρηστών στην Ελλάδα ανά τομέα (σε εκατομμύρια)

Most recent update: Apr 2023

Source: Statista Market Insights

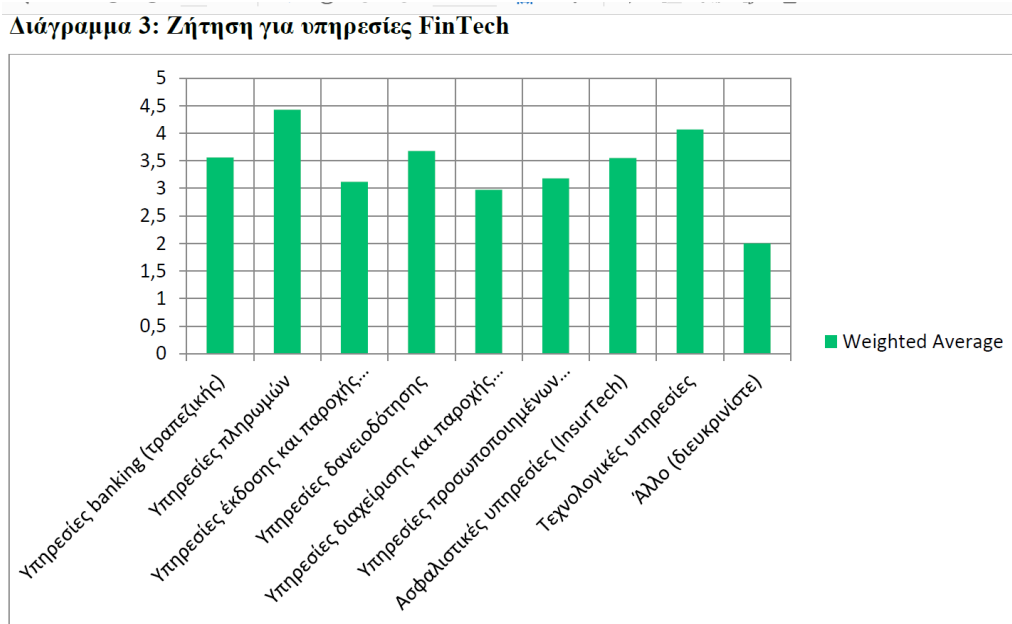
Πηγή: Statista, 2023,

<https://www.statista.com/outlook/dmo/fintech/greece#campaigns>

Όπως φαίνεται από την παραπάνω εικόνα, ο αριθμός των χρηστών ψηφιακών πληρωμών από το 2017 και μετά βρίσκεται σε σταθερά ανοδική πορεία και έως το 2023 αυξήθηκε κατά περίπου 2 εκατομμύρια χρήστες φθάνοντας τους 6,21 εκ. Παρόλα αυτά έως το 2027 αναμένεται να μειωθεί κατά

περίπου 200 χιλιάδες. Στους άλλους τομείς Fintech την περίοδο 2017-2020 υπήρξε αύξηση των χρηστών αλλά αφενός είναι πολλοί λιγότεροι των ψηφιακών πληρωμών και αφετέρου η αύξηση ήταν με μικρότερους ρυθμούς. Από το 2021 και μετά η αύξηση των χρηστών ήταν μεγαλύτερη ειδικά στην ψηφιακή διαχείριση περιουσιακών στοιχείων ρυθμός που αναμένεται να διατηρηθεί και τα επόμενα έτη. Με αισθητά μικρότερους ρυθμούς αυξάνουν οι χρήστες στις ψηφιακές επενδύσεις και την ψηφιακή τραπεζική στην Ελλάδα. Από πλευράς χρηστών ο πλέον διαδεδομένος τομέας Fintech είναι οι ψηφιακές πληρωμές, ενώ από άποψη αξίας είναι οι ψηφιακές επενδύσεις με αξία 178,9 εκατομμυρίων δολαρίων το 2023 (Statista, 2023).

Εικόνα 3: Ζήτηση για τις υπηρεσίες Fintech στην Ελλάδα

Πηγή: Επιτροπή Ανταγωνισμού, 2022, Κλαδική Έρευνα στις Χρηματοοικονομικές Τεχνολογίες, Τελική Έκθεση

Όπως φαίνεται από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε από την Επιτροπή Ανταγωνισμού οι υπηρεσίες Fintech που θεωρείται ότι αν αναπτυχθούν θα βελτιώσουν την ευημερία των καταναλωτών και να προωθήσουν την καινοτομία στην χώρα και συνεπώς αναμένεται να υπάρχει αυξημένη ζήτηση για αυτές είναι

οι υπηρεσίες πληρωμών, οι τεχνολογικές υπηρεσίες, οι υπηρεσίες δανειοδότησης, οι υπηρεσίες τραπεζικής και οι ψηφιακές ασφαλιστικές υπηρεσίες (Επιτροπή Ανταγωνισμού, 2022).

Κεφάλαιο 3: Ανταγωνισμός στην Ευρωπαϊκή Ένωση

3.1 Βασικά στοιχεία για τον ανταγωνισμό

Στην Συνθήκη για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνονται κανόνες με σκοπό την πρόληψη των περιορισμών και των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά, για την διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της. Συγκεκριμένα απαγορεύονται συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που περιορίζουν τον ανταγωνισμό και η κατάχρηση της θέσης τους από επιχειρήσεων που έχουν δεσπόζουσες θέσεις στην αγορά και που μπορούν να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ των κρατών-μελών. Σε περιπτώσεις όπου η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει ότι συγχωνεύσεις και εξαγορές μεταξύ επιχειρήσεων αναμένεται να οδηγήσουν σε σημαντική μείωση του ανταγωνισμού και δύναται να απαγορευτούν. Επίσης απαγορεύονται οι κρατικές ενισχύσεις για προϊόντα και επιχειρήσεις που μπορεί να οδηγήσουν σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2022).

Βάσει των άρθρων 101-106 της Συνθήκης για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (και συγκεκριμένα η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού) μαζί με τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού είναι αρμόδιες για την άμεση επιβολή κανόνων ανταγωνισμού, για την βελτίωση της λειτουργίας των αγορών και την διασφάλιση ότι όλες οι εταιρείες ανταγωνίζονται δίκαια και ισότιμα. Αυτά αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την προστασία των καταναλωτών, των επιχειρήσεων αλλά και της οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης γενικότερα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

3.2 Στρατηγικό σχέδιο 2020-2024 Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανταγωνισμού

Η κρίση του Covid-19 επηρέασε όλους τους κλάδους της πολιτικής ανταγωνισμού της ΕΕ, ιδίως τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων. Η χαλάρωση των κανόνων και της επιβολής των συγχωνεύσεων και της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας θα μπορούσε να καθυστερήσει την ανάκαμψη από την κρίση του Covid-19. Επίσης η επαγρύπνηση στους τομείς της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας και του ελέγχου των συγκεντρώσεων δικαιολογείται λόγω του εξασθενημένου ανταγωνισμού στην ΕΕ μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση. Τα παρατηρούμενα στοιχεία δείχνουν συγκέντρωση σε επίπεδο βιομηχανίας, η οποία σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ αυξήθηκε τόσο στις ΗΠΑ όσο και στην Ευρώπη τα τελευταία 20 χρόνια. Σε κάθε περίπτωση, οι κανόνες αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας και συγχωνεύσεων στην ΕΕ έχουν μια ενσωματωμένη ευελιξία, καθώς το οικονομικό πλαίσιο σε κάθε μεμονωμένη περίπτωση αξιολογείται κατά την εφαρμογή αυτών των κανόνων. Σκοπός του Μέρους 2 του Στρατηγικού Σχεδίου είναι να περιγράψει τις προσπάθειες που καταβάλει η Διεύθυνση Ανταγωνισμού για τον εκσυγχρονισμό των μεθόδων εργασίας της ώστε να κάνει την πιο αποτελεσματική τη χρήση των πόρων της για να διασφαλίσει την πρόοδο προς τους βασικούς στόχους της Επιτροπής, λαμβάνοντας υπόψη την επίδραση της κρίσης του covid-19 (DG Competition, 2019).

Βάσει της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας επιδιώκεται η βιώσιμη, οικονομικά αποδοτική και κοινωνικά δίκαιη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα έως το 2050. Σε αυτό το πλαίσιο ο πρώτος στόχος της στρατηγικής που έχει χαραχθεί, όλα τα μέσα της πολιτικής ανταγωνισμού της ΕΕ (αντιμονοπωλιακός έλεγχος, έλεγχος των συγκεντρώσεων και έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων) μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία επιτρέποντας μια οικονομικά αποδοτική, δίκαιη και πράσινη μετάβαση για εταιρείες, περιφέρειες και ανθρώπους σε μια κλιματικά ουδέτερη

ΕΕ έως το 2050. Η επιβολή του ανταγωνισμού σχετίζεται, μεταξύ άλλων, με τις εκπομπές ρύπων από αυτοκίνητα ή σιδηροδρομικές μεταφορές μπορεί επίσης να συμβάλει στην πράσινη βιομηχανία και οικονομία. Στον έλεγχο των συγχωνεύσεων, η Επιτροπή είναι πιθανό να συνεχίσει να αξιολογεί τις κοινοποιήσεις που αφορούν την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, δεδομένου του πρόσφατου σταθερού μοντέλου επενδύσεων σε τέτοια περιουσιακά στοιχεία από εταιρείες μη ενεργειακών, συμπεριλαμβανομένων επενδυτικών κεφαλαίων, καθώς και από εταιρείες ενέργειας που δεν είχαν προηγουμένως εμπλακεί σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Επίσης αναμένεται να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή για να διασφαλιστεί ότι οι συγχωνεύσεις δεν δημιουργούν υπερβολική συγκέντρωση στην αγορά, δεν εξαλείφουν υποσχόμενους νεοεισερχόμενους ή δεν οδηγούν σε αποκλεισμό σε περιοχές που είναι καίριες για την πράσινη μετάβαση, όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και οι υποδομές απαραίτητες για την ανακύκλωση και άλλες πτυχές της κυκλικής οικονομίας (DG Competition, 2019).

Εκτός από την πράσινη μετάβαση, η Επιτροπή βάσει του 2^{ου} στρατηγικού στόχου θα πρέπει να διασφαλίσει ότι διαθέτει τις απαραίτητες εξουσίες και τους κατάλληλους κανόνες για την προώθηση του ανταγωνισμού σε μια οικονομία που γίνεται όλο και πιο ψηφιακή. Για αυτό απαιτείται η ενημέρωση κανόνων και κατευθυντήριων γραμμών πολιτικής για την υποστήριξη μιας Ευρώπης κατάλληλης για την ψηφιακή εποχή, συμπεριλαμβανομένης της αντιμετώπισης του συστημικού ανταγωνισμού στην οικονομία των πλατφορμών και πέρα από αυτήν. Δεδομένου ότι η ψηφιακή οικονομία επικεντρώνεται στη χρήση και την πρόσβαση σε δεδομένα, η επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας όσον αφορά τις ομάδες δεδομένων επιδιώκεται κυρίως στις αγορές ασφάλισης και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Βάσει βασικών δεδομένων (π.χ. για την αξιολόγηση κινδύνου) ενισχύουν την αποτελεσματικότητα, εφόσον έχουν σχεδιαστεί ώστε να μην επιτρέπουν την ανταλλαγή εμπορικά ευαίσθητων

πληροφοριών και να είναι προσβάσιμα σε όλους τους ανταγωνιστές (DG Competition, 2019).

3.3 Κανόνες ανταγωνισμού

3.3.1 Γενικά στοιχεία

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει μια οικονομική και κοινωνική πρόκληση, την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και ταυτόχρονα, την ανάκαμψη από την πανδημία του κορωνοϊού με την οικοδόμηση μιας οικονομίας χωρίς αποκλεισμούς και ανθεκτικότητας. Η Επιτροπή διενεργεί μια συνολική αναθεώρηση της πολιτικής ανταγωνισμού της, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα εργαλείων πολιτικής και πρακτικών επιβολής, για να αξιολογήσει εάν είναι κατάλληλα για τις σημερινές προκλήσεις και να προσαρμοστεί όπου χρειάζεται (European Commission, 2022).

3.3.2 Αντιμονοπωλιακοί κανόνες

Ο ανταγωνισμός ενθαρρύνει τις εταιρείες να προσφέρουν στους καταναλωτές αγαθά και υπηρεσίες με τους πιο ευνοϊκούς όρους. Ενθαρρύνει την αποτελεσματικότητα και την καινοτομία και μειώνει τις τιμές. Για να είναι αποτελεσματικός, ο ανταγωνισμός απαιτεί από τις εταιρείες να ενεργούν ανεξάρτητα η μία από την άλλη, αλλά με την επιφύλαξη της πίεσης που ασκούν οι ανταγωνιστές τους. Η αντιμονοπωλιακή πολιτική της ΕΕ διέπεται από τα άρθρα 101 και 102 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

Το άρθρο 101 απαγορεύει τις αντιανταγωνιστικές συμφωνίες μεταξύ δύο ή περισσότερων ανεξάρτητων φορέων της αγοράς.

Το άρθρο 102 απαγορεύει την καταχρηστική συμπεριφορά από εταιρείες που κατέχουν δεσπόζουσα θέση σε οποιαδήποτε δεδομένη αγορά (European Commission, 2022).

3.3.3 Συμπράξεις (καρτέλ)

Ένα καρτέλ είναι μια ομάδα ανεξάρτητων εταιρειών που ενώνονται για να καθορίσουν τις τιμές, να περιορίσουν την παραγωγή ή να μοιραστούν τις αγορές ή τους πελάτες μεταξύ τους. Επίσης τα καρτέλ μπορούν να συνεννοηθούν για την ποιότητα ή την καινοτομία των προϊόντων. Η δράση κατά των καρτέλ είναι ένας ειδικός τύπος αντιμονοπωλιακής επιβολής, καθώς αντί να ανταγωνίζονται μεταξύ τους, τα μέλη του καρτέλ βασίζονται το ένα στη συμφωνημένη πορεία δράσης του άλλου, η οποία μειώνει τα κίνητρά τους να παρέχουν νέα ή καλύτερα προϊόντα και υπηρεσίες σε ανταγωνιστικές τιμές ή συνθήκες.

Το άρθρο 101 της ΣΛΕΕ απαγορεύει τις αντιανταγωνιστικές συμφωνίες μεταξύ δύο ή περισσότερων ανεξάρτητων φορέων της αγοράς (European Commission, 2022).

3.3.4 Κρατικές ενισχύσεις

Μια εταιρεία που λαμβάνει κρατική υποστήριξη αποκτά πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών της. Συνεπώς, η Συνθήκη απαγορεύει γενικά τις κρατικές ενισχύσεις εκτός εάν δικαιολογούνται από λόγους γενικής οικονομικής ανάπτυξης. Για να διασφαλιστεί ότι αυτή η απαγόρευση τηρείται και οι εξαιρέσεις εφαρμόζονται εξίσου σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι υπεύθυνη να διασφαλίζει ότι οι κρατικές ενισχύσεις συμμορφώνονται με τους κανόνες της ΕΕ (European Commission, 2022).

3.3.5 Συγχωνεύσεις

Ενώ οι εταιρείες που συνδυάζουν δυνάμεις τους μέσω συγχωνεύσεων ή κοινοπραξιών μπορούν να επεκτείνουν τις αγορές και να αποφέρουν οφέλη στην

οικονομία, ορισμένοι συνδυασμοί ενδέχεται να μειώσουν τον ανταγωνισμό. Ο συνδυασμός των δραστηριοτήτων διαφορετικών εταιρειών μπορεί να επιτρέψει στις εταιρείες, για παράδειγμα, να αναπτύξουν νέα προϊόντα πιο αποτελεσματικά ή να μειώσουν το κόστος παραγωγής ή διανομής. Ωστόσο, ορισμένες συγχωνεύσεις μπορεί να μειώσουν τον ανταγωνισμό σε μια αγορά, συνήθως δημιουργώντας ή ενισχύοντας έναν κυρίαρχο παίκτη. Ο στόχος της εξέτασης των προτεινόμενων συγχωνεύσεων είναι να αποτραπούν οι επιβλαβείς επιπτώσεις στον ανταγωνισμό.

Οι κανόνες ελέγχου των συγχωνεύσεων της ΕΕ ισχύουν για όλες τις συγχωνεύσεις, ανεξάρτητα από το πού στον κόσμο οι συγχωνευόμενες εταιρείες έχουν την καταστατική τους έδρα, την έδρα, τις δραστηριότητες ή τις εγκαταστάσεις παραγωγής τους. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ακόμη και οι συγχωνεύσεις μεταξύ εταιρειών που εδρεύουν εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης επηρεάζουν τις αγορές στην ΕΕ εάν οι εταιρείες δραστηριοποιούνται εντός της ΕΕ. Εάν ο ετήσιος κύκλος εργασιών των συνδυασμένων επιχειρήσεων υπερβαίνει τα καθορισμένα όρια όσον αφορά τις παγκόσμιες και ευρωπαϊκές πωλήσεις, η προτεινόμενη συγχώνευση πρέπει να κοινοποιηθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κάτω από αυτά τα όρια, οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού στα κράτη μέλη της ΕΕ μπορούν να επανεξετάσουν τη συγχώνευση, σύμφωνα με τους ισχύοντες εθνικούς κανόνες ελέγχου των συγκεντρώσεων.

Κατά την αξιολόγηση των προτεινόμενων συγχωνεύσεων, η Επιτροπή εξετάζει εάν αναμένεται να παρεμποδίσουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην ΕΕ. Εάν δεν το κάνουν, εγκρίνονται άνευ όρων. Εάν το κάνουν, και δεν προταθούν δεσμεύσεις κατάλληλες για την άρση του εμποδίου από τις συγχωνευόμενες εταιρείες, οι εν λόγω συγχωνεύσεις απαγορεύονται για την προστασία των επιχειρήσεων και των καταναλωτών από υψηλότερες τιμές ή από μια πιο περιορισμένη επιλογή αγαθών ή υπηρεσιών. Οι συγχωνεύσεις ενδέχεται να απαγορευθούν, για παράδειγμα, εάν τα μέρη της συγκέντρωσης είναι σημαντικοί ανταγωνιστές ή εάν η συγκέντρωση θα αποδυνάμωνε σημαντικά τον

αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην αγορά, ιδίως δημιουργώντας ή ενισχύοντας έναν κυρίαρχο παράγοντα. Ωστόσο, οι περισσότερες προβληματικές συγχωνεύσεις εγκρίνονται, με συγκεκριμένους όρους. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αναθεώρησης της συγχώνευσης, οι εταιρείες έχουν την ευκαιρία να προτείνουν και να διαπραγματευτούν λύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επομένως, ακόμη και αν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώσει ότι μια προτεινόμενη συγχώνευση θα μπορούσε να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό, τα μέρη ενδέχεται να δεσμευτούν να λάβουν μέτρα για να προσπαθήσουν να διορθώσουν αυτό το πιθανό αποτέλεσμα (European Commission, 2022).

Κεφάλαιο 4: Πολιτική Ανταγωνισμού στις Χρηματοοικονομικές Τεχνολογίες

4.1 Νομοθεσία

Στην Ελλάδα βάση της νομοθεσίας που αφορά τη λειτουργία των επιχειρήσεων Fintech αποτελούν οι κανονισμοί, οι αποφάσεις και οι οδηγίες που εκδίδονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης μέχρι στιγμής το νομοθετικό πλαίσιο σχετίζεται με τη φύση και το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών και δεν διακρίνει αν τα κανάλια παροχής των επιμέρους υπηρεσιών βασίζονται σε παραδοσιακά ή καινοτόμα εργαλεία. Το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των οντοτήτων που δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών χρηματοοικονομικής τεχνολογίας είναι διάσπαρτο σε διάφορα νομοθετήματα. Για την διαδικασία και την αδειοδότηση των επιχειρήσεων χρηματοοικονομικής τεχνολογίας βάσει αποτελούν οι διατάξεις των νομοθετημάτων για τα πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα και τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών. Όσον αφορά τις υπηρεσίες πληρωμών βάσει της Οδηγίας 2366/2015/ΕΕ (PSD 2) ενσωματώθηκαν στην ελληνική νομοθεσία (Νόμος /2018) διατάξεις για την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικού χρήματος, την παροχή δανειοδότησης και ασφαλιστικών υπηρεσιών (Επιτροπή Ανταγωνισμού, 2022).

Με τη δημιουργία της Τραπεζικής Ένωσης, τα κράτη μέλη της ευρωζώνης προώθησαν ακόμη περισσότερο τη θεσμική ολοκλήρωση. Η εισαγωγή του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM) και του Ενιαίου Μηχανισμού Εξυγίανσης (SRM) υπέβαλε όλα τα σημαντικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στη ζώνη του ευρώ σε μια ενιαία εποπτική αρχή και μια ενιαία αρχή εξυγίανσης. Η εισαγωγή του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασφάλισης Καταθέσεων (EDIS) μπορεί να επιτύχει τον καταμερισμό των θεσμικών κινδύνων εντός των μελών της Τραπεζικής Ένωσης. Η κανονιστική και θεσμική αρχιτεκτονική της ΕΕ έχει αλλάξει σε μεγάλο βαθμό μετά την παγκόσμια κρίση του 2008. Τα ρυθμιστικά και θεσμικά

πλαίσια στην ΕΕ βρίσκονται σε πολύ καλύτερο σημείο για τον έλεγχο και την υποστήριξη της ανάπτυξης μεγάλων διασυννοριακών τραπεζικών ομίλων (Gardella et al., 2020).

Όσον αφορά το ρυθμιστικό πλαίσιο, η Οδηγία για τις Κεφαλαιακές Απαιτήσεις (CRD) και το πλαίσιο του Κανονισμού Κεφαλαιακών Απαιτήσεων (CRR) περιέχει μια σειρά από «επιλογές και εθνικές διακριτικές ευχέρειες» (options and national discretions-OND), οι οποίες είτε θεσπίζονται μέσω της εθνικής νομοθεσίας είτε ασκούνται από τις εθνικές εποπτικές αρχές. Παρά το έργο που επιτελέστηκε από την ΕΚΤ για μια πιο συνεπή εφαρμογή των OND στις δικαιοδοσίες του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM), ορισμένες από αυτές τις επιλογές ή διακριτικές ευχέρειες παραμένουν στο CRR και το CRD, το οποίο σύμφωνα με την ΕΚΤ μπορεί να δημιουργήσει άνισους όρους ανταγωνισμού και να αυξήσει την κανονιστική πολυπλοκότητα και το κόστος συμμόρφωσης, αφήνοντας χώρο για ρυθμιστικό αρμπιτράζ (Gardella et al., 2020).

Τα αποτελέσματα έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2005 σχετικά με τη διασυννοριακή ενοποίηση στον τραπεζικό τομέα έδειξαν ότι η κατάχρηση εποπτικών εξουσιών κατά την έγκριση των αλλαγών στο μετοχικό κεφάλαιο αποτελούσε σημαντικό εμπόδιο στη διασυννοριακή ενοποίηση. Το ρυθμιστικό τοπίο για τις διασυννοριακές συναλλαγές συγχωνεύσεων και εξαγορών βελτιώθηκε σημαντικά μετά την έκδοση της οδηγίας 2007/44/ΕΚ σχετικά με την προληπτική αξιολόγηση της προτεινόμενης απόκτησης ειδικών συμμετοχών στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Η έκδοση της Οδηγίας 2007/44/ΕΚ για την προληπτική αξιολόγηση της απόκτησης ειδικών συμμετοχών αποσκοπούσε στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των ελευθεριών εγκατάστασης και κίνησης κεφαλαίων. Η εναρμονισμένη αυτή ρύθμιση εστιάζει αποκλειστικά στις πτυχές προληπτικής εποπτείας της εξαγοράς και απαγορεύει ρητά τις εκτιμήσεις «εθνικού συμφέροντος» των κρατών μελών για αξιολόγηση ώστε να αποτραπεί η επικάλυψη των ευρωπαϊκών κανόνων με πρόσθετες απαιτήσεις (Gardella et al., 2020).

Το βασικό νομοθετικό πλαίσιο για τον έλεγχο των συγχωνεύσεων στην ΕΕ θέτεται τόσο από τους ιδρυτικούς κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και από τον Κανονισμό του Συμβουλίου Νο 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ των επιχειρήσεων, αλλά και το Άρθρο 57 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, που απαγορεύει τις συγκεντρώσεις οι οποίες δημιουργούν ή ενισχύουν τυχόν δεσπόζουσα θέση, παρεμποδίζοντας σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό (Agreement on the European Economic Area) (European Commission, 2014).

Στην ΕΕ δεν υπάρχει ένα ενιαίο νομοθέτημα που να καλύπτει όλες τις πτυχές του fintech. Οι εταιρείες Fintech που παρέχουν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες (δηλαδή υπηρεσίες δανεισμού, χρηματοοικονομικών συμβουλών, ασφάλισης, πληρωμών) θα πρέπει να συμμορφώνονται με την νομοθεσία που ισχύει και για τις παραδοσιακές επιχειρήσεις που παρέχουν αυτές τις υπηρεσίες. Επομένως, ισχύουν διαφορετικοί νόμοι ανάλογα με τη δραστηριότητα (π.χ. υπηρεσίες πληρωμών, crowdfunding), όπως η οδηγία 2000/31/EK (ηλεκτρονικό εμπόριο), η οδηγία 2002/65/EK (εξ αποστάσεως μάρκετινγκ χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών για καταναλωτές), η οδηγία 2009/110 /EK (ηλεκτρονικό χρήμα), Οδηγία (ΕΕ) 2015/2366 (υπηρεσίες πληρωμών) κ.λπ. (Stamegna & Karakas, 2019).

4.2 Τρέχουσες εξελίξεις – Ευκαιρίες και Κίνδυνοι

Το τελευταίο διάστημα πολλές εταιρείες Fintech προχώρησαν στον διαχωρισμό των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και πλέον έχουν αρχίσει να ανασυγκροτούνται. Επίσης οι FinTechs έχουν προσθέσει νέες υπηρεσίες και προϊόντα (είτε απευθείας είτε μέσω συνεργασιών) ώστε να εξυπηρετούν καλύτερα τους υπάρχοντες πελάτες τους αλλά και για την προσέκλυση νέων. Δεδομένου ότι οι οικονομίες κλίμακας και πεδίου εξακολουθούν να έχουν σημασία, οι fintech που επικεντρώνονται σε περιορισμένο φάσμα προϊόντων

ενδέχεται να μην είναι σε θέση να επιτύχουν συνέργειες χρηματοδότησης ή να αποσβέσουν το κόστος επενδύσεων και το κόστος συμμόρφωσης με τους κανονισμούς και έσοδα ώστε να είναι σε θέση να παράγουν κέρδη ή να ανταγωνίζονται πλήρως τις τιμές με τους παραδοσιακούς φορείς (Feyen et al., 2021).’

Η ταχεία άνοδος των fintechs σε πολλές αγορές διευκολύνθηκε από ρυθμιστικά κενά που επέτρεψαν σε νέους παρόχους υπηρεσιών να εισέλθουν και να λειτουργήσουν με ελάχιστο ρυθμιστικό φόρτο. Καθώς οι αρμόδιες αρχές μετέβαλαν το ρυθμιστικό πλαίσιο, οι fintech άλλαξαν στρατηγική και σε ορισμένες αγορές αναγκάστηκαν να αναζητήσουν άδειες. Έτσι ενώ κάποιες εταιρείες χρηματοδότησης Fintech αρχικά επικεντρώθηκαν στην αντιστοίχιση προσφοράς και ζήτησης κεφαλαίων, αποφεύγοντας το ρυθμιστικό βάρος της διαμεσολάβησης, στην πορεία άρχισαν τις διαδικασίες για την έκδοση τραπεζικών αδειών. Από την άλλη μεριά υπάρχουν εταιρείες Fintech που προτίμησαν να αποφύγουν τις αυξημένες ρυθμιστικές ρυθμίσεις και τα υψηλά κεφάλαια και επέλεξαν να επεκταθούν διασυνοριακά ώστε να αυξήσουν τα έσοδά τους με την υπάρχουσα προσφορά προϊόντων τους (Feyen et al., 2021).

Οι Fintech προσφέρουν μεγάλες ευκαιρίες, τις οποίες οι εθνικές αρχές κατά κύριο λόγο θέλουν να προωθήσουν. Οι εξελίξεις στον κλάδο δείχνουν ότι υπάρχουν σημαντικές ευκαιρίες μείωσης του κόστους και των τριβών, αύξησης της αποτελεσματικότητας και του ανταγωνισμού, μείωσης της ασυμμετρίας πληροφοριών και της διεύρυνσης της πρόσβασης σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (ειδικά σε χώρες χαμηλού εισοδήματος). Τα οφέλη της τεχνολογικής αλλαγής στον κλάδο μπορεί να χρειαστούν χρόνο για να υλοποιηθούν πλήρως. Οι συνεχείς καινοτομίες και οι τεχνολογικές εξελίξεις υποστηρίζουν την ευρύτερη οικονομική ανάπτυξη και την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, διευκολύνουν τις διεθνείς πληρωμές και εμβάσματα και απλοποιούν και ενισχύουν τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς και τις διαδικασίες εποπτείας (IMF, 2018).

Ταυτόχρονα, υπάρχει ανησυχία για πιθανούς κινδύνους που οι Fintech ενέχουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα και τους πελάτες του. Καθώς το χρηματοπιστωτικό σύστημα προσαρμόζεται, εγείρονται ανησυχίες σχετικά με μια σειρά ζητημάτων, όπως είναι η προστασία των καταναλωτών και των επενδυτών, η σαφήνεια και η συνέπεια των ρυθμιστικών και νομικών πλαισίων και η δυνατότητα ρυθμιστικού αρμπιτράζ και μετάδοσης, η επάρκεια των υφιστάμενων δικτύων χρηματοοικονομικής ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των λειτουργιών δανειστή έσχατης ανάγκης των κεντρικών τραπεζών και οι πιθανές απειλές για την οικονομική ακεραιότητα. Επιπλέον, η διαδικασία υιοθέτησης μπορεί επίσης να δημιουργήσει προκλήσεις μετάβασης και θα χρειαστεί επαγρύπνηση πολιτικής για να καταστούν οι οικονομίες ανθεκτικές και χωρίς αποκλεισμούς, ώστε να αποκομιστούν τα πλήρη οφέλη (IMF, 2018).

4.3 Προκλήσεις ανταγωνισμού στις χρηματοοικονομικές τεχνολογίες

Η εφαρμογή εργαλείων ανταγωνισμού για την ανάλυση πιθανών αντιανταγωνιστικών φαινομένων στον τομέα FinTech αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις, και ίσως η πιο σημαντική σχετίζεται με τη δυσκολία εφαρμογής παραδοσιακών μέσων στα νέα φαινόμενα της αγοράς, όπως είναι για παράδειγμα ο ορισμός της αγοράς και η αξιολόγηση της ισχύος στην αγορά. Οι παραδοσιακοί δείκτες όπως τα μερίδια αγοράς, οι τιμές ή τα περιθώρια κέρδους αποτυγχάνουν να εξηγήσουν τις οικονομικές σχέσεις μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην παροχή υπηρεσιών FinTech. Ελλείψει μιας σταθερής αγοράς (δεδομένου ότι είναι δύσκολο να οριοθετηθεί) οποιαδήποτε ανάλυση του ανταγωνισμού είναι αναπόφευκτα δοκιμαστική, καθώς οι προκλήσεις του ανταγωνισμού θα μπορούσαν να εκτυλιχθούν προς διαφορετικές κατευθύνσεις, ανάλογα με το ποιος αποδεικνύεται ότι είναι ο αποφασιστικός παράγοντας που

παρέχει ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Κάποιες από τις προκλήσεις που ενέχει ο τομέας των Fintech σε επίπεδο ανταγωνισμού είναι (Ramos Munoz et al., 2019)

- Η χρήση διαδικτυακών πλατφορμών πολλαπλών όψεων για την παροχή υπηρεσιών FinTech συνεπάγεται ότι ο ορισμός της σχετικής αγοράς δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με παραδοσιακά μοντέλα που βασίζονται στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων όπου η αξία δημιουργείται από τον προμηθευτή ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας. Στην περίπτωση των πλατφορμών, η αξία ή ένα μεγάλο μέρος αυτής, δημιουργείται από τους χρήστες. Η δεύτερη πρόκληση ανταγωνισμού που προκύπτει από το συνδυασμό της δυναμικής της πλατφόρμας και της αντίληψης και συμπεριφοράς των χρηστών είναι η δημιουργία εφέ δικτύου. Οι πλατφόρμες FinTech δεν είναι τόσο ρυθμισμένες όσο οι πλατφόρμες χρηματοοικονομικών συναλλαγών και ως εκ τούτου οι προκλήσεις που προκύπτουν από τα αποτελέσματα του δικτύου πρέπει να αξιολογούνται ως πρόκληση ανταγωνισμού. Αυτές οι προκλήσεις περιλαμβάνουν τον κίνδυνο τα πολλαπλά αποτελέσματα δικτύου να επιτρέπουν σε μια μεγάλη πλατφόρμα να περιορίζει τον ανταγωνισμό από μικρότερες πλατφόρμες με λιγότερους συμμετέχοντες και μπορεί να δημιουργήσει εμπόδια εισόδου.
- Η διαλειτουργικότητα είναι ένας άλλος δυνητικός αντιανταγωνιστικός παράγοντας που σχετίζεται με τις πλατφόρμες. Η ενεργός επιδίωξη της μη διαλειτουργικότητας μπορεί να λειτουργήσει αποτρεπτικά με αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα εάν η πρόσβαση στην αγορά είναι δύσκολη ή δαπανηρή.
- Η τυποποίηση παίζει επίσης σημαντικό ρόλο στον τομέα του ανταγωνισμού μεταξύ παρόχων FinTech. Εάν η τυποποίηση μειώνει το κόστος εισόδου και τις τιμές ή/και επιτρέπει στις επιχειρήσεις να ανταγωνίζονται σε περισσότερα βασικά μέρη της υπηρεσίας, τότε έχει θετικό αποτέλεσμα. Ωστόσο, η τυποποίηση μπορεί επίσης να οδηγήσει σε ένα ολιγοπώλιο όπου οι πάροχοι

μπορούν να εκμεταλλευτούν την ευκαιρία να συμφωνήσουν σχετικά με τα χαρακτηριστικά της υπηρεσίας για να μοιράσουν την αγορά μεταξύ τους.

- Η πρόσβαση στα δεδομένα μπορεί να γίνει άλλο ένα ζήτημα ανταγωνισμού στον τομέα FinTech. Ο ρόλος των δεδομένων για τη δημιουργία ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ως ένα από τα στοιχεία που εμπλέκονται στην αξιολόγηση της ανταγωνιστικής θέσης μιας εταιρείας που προκύπτει από μια συγχώνευση. Ο έλεγχος σε μοναδικά πεδία δεδομένων, που προκύπτουν από το συνδυασμό συνόλων δεδομένων από πολλαπλές πηγές, θα πρέπει επίσης να είναι ένας από τους κύριους παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση δυνητικά αντιανταγωνιστικών συμπεριφορών. Για παράδειγμα, μπορούν να οδηγήσουν σε συμπεριφορά αποκλεισμού όταν δεν επιτρέπεται στους ανταγωνιστές να έχουν πρόσβαση σε δεδομένα, στη σύναψη αποκλειστικών συμβάσεων, εάν ο υφιστάμενος φορέας χρησιμοποιεί τον έλεγχό του σε ένα ιδιαίτερα πολύτιμο σύνολο δεδομένων για να δημιουργήσει ένα δίκτυο συμβάσεων που αποκλείει τον ανταγωνισμό, ή δέσμευση και ομαδοποίηση υπηρεσίες, αξιοποιώντας τη θέση της εταιρείας και επιβάλλοντας τη χρήση άλλων υπηρεσιών.
- Ακόμα και οι αλγόριθμοι υπολογιστών μπορεί επίσης να οδηγήσουν σε αντιανταγωνιστικές πρακτικές. Μπορεί να το κάνουν με τρόπο που προωθεί τη ρητή και σιωπηρή συμπαιγνία, επειδή μπορούν να μάθουν μόνοι τους και να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι ο καλύτερος τρόπος για τη μεγιστοποίηση των κερδών είναι η ανάπτυξη συμπαιγνιακών πρακτικών.

Ειδικά ανά κλάδο Fintech θα μπορούσαν να ανακύψουν προβλήματα ανταγωνισμού ως προς (Ramos Munoz et al., 2019):

Τραπεζικές δραστηριότητες: Το κύριο εμπόδιο για την ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικής αγοράς δεν οφείλεται στις υπάρχουσες αντιανταγωνιστικές συμπεριφορές στην αγορά, αλλά στην έλλειψη σαφών κανονιστικών προτύπων. Σε αυτό το στάδιο οι πλατφόρμες

παροχής τραπεζικών υπηρεσιών δεν έχουν μεγάλο αντίκτυπο, στο σύνολο των παρεχόμενων υπηρεσιών, οπότε ενδέχεται να μην έχουν πραγματικό αντίκτυπο στον ανταγωνισμό.

Πληρωμές, μεταφορές και Forex: Οι πληρωμές είναι οι υπηρεσίες FinTech στις οποίες οι αρχές ανταγωνισμού δίνουν τη μεγαλύτερη προσοχή. Οι σχετικές ανησυχίες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μείωση του ανταγωνισμού στην παροχή υπηρεσιών πληρωμών περιλαμβάνουν την πρόσβαση σε κρίσιμα περιουσιακά στοιχεία, όπως τσιπ δεδομένων και κινητής επικοινωνίας κοντινού πεδίου (NFC) και τη χρήση μιας θέσης που αποκτήθηκε εκτός σύνδεσης για συμπεριφορά αποκλεισμού έναντι ανταγωνιστών.

Ψηφιακά νομίσματα: Η αγορά ψηφιακών νομισμάτων χαρακτηρίζεται από ανταγωνισμό μεταξύ νομισμάτων (αγορά κρυπτονομισμάτων) και ανταγωνισμό μεταξύ ανταλλακτηρίων (αγορά κρυπτονομισμάτων). Ενώ κάθε επιμέρους αγορά, δηλαδή η εξόρυξη, οι ανταλλαγές, τα πορτοφόλια και οι πληρωμές, υπόκειται σε ποικίλες δυναμικές που μπορεί να οδηγήσουν σε διαφορετικά ζητήματα ανταγωνισμού, υπάρχουν επίσης κοινοί παράγοντες μεταξύ τους. Ένα από τα πιο σημαντικά είναι η παρουσία εφέ δικτύου. Ένας άλλος πιθανός αντιανταγωνιστικός παράγοντας είναι η τυποποίηση της τεχνολογίας κατανεμημένης λογιστικής (DLT) και άλλων τεχνικών πρωτοκόλλων. Συμφωνίες ιδιωτικών ή δημόσιων κοινοπραξιών σε σχέση με τεχνικά πρότυπα ενδέχεται να επηρεάσουν την είσοδο στην αγορά ή να έχουν αντίκτυπο στο τρέχον κόστος. Η άρνηση πρόσβασης στις πύλες των παραδοσιακών τραπεζικών δραστηριοτήτων, όπως συστήματα πληρωμών για μεταφορές τραπεζικών λογαριασμών ή συστήματα επεξεργασίας καρτών, είναι επίσης μια πιθανή αντιανταγωνιστική συμπεριφορά. Η ισχύς των τραπεζών στην αγορά στις παραδοσιακές τραπεζικές υπηρεσίες μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον περιορισμό του ανταγωνισμού στην αγορά

κρυπτονομισμάτων μέσω εξαγορών ή επιθετικών συστημάτων τιμολόγησης.

Διαχείριση πλούτου και περιουσιακών στοιχείων: Οι πιθανές προκλήσεις ανταγωνισμού σε αυτόν τον τομέα περιλαμβάνουν τις πολιτικές των χρεώσεων διαφορετικών παρόχων, την ασάφεια των ορίων μεταξύ διαφορετικών τύπων υπηρεσιών (πληροφορίες, συμβουλευτικές υπηρεσίες, διαχείριση) και τις επιπτώσεις της χρήσης αλγορίθμων. Το τελευταίο είναι ένα θέμα που φαίνεται πιο ελπιδοφόρο από την άποψη της πολιτικής ανταγωνισμού. Τα αποτελέσματα της χρήσης αλγορίθμων στην παροχή υπηρεσιών διαχείρισης πλούτου FinTech είναι μικτά. Από τη μία πλευρά, υπάρχουν ευνοϊκά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα, όπως η αυξημένη διαφάνεια τόσο στις μεταβλητές της τιμής όσο και της ποιότητας, καθώς και στην αποτελεσματικότερη ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν επίσης κίνδυνοι για τον ανταγωνισμό, όπως ο πιθανός ρόλος των αλγορίθμων να διευκολύνουν τον συντονισμό και τη συμπαιγνία (αλγοριθμική συμπαιγνία).

Διαχείριση οικονομικών: Τα ζητήματα ανταγωνισμού σχετικά με τις ψηφιακές υπηρεσίες διαχείρισης οικονομικών (PFM) αφορούν κυρίως στον τομέα της πρόσβασης σε δεδομένα πελατών.

Ασφαλιστικός κλάδος: Η πρόσβαση στα δεδομένα των πελατών και ο αντίκτυπος των αλγορίθμων στις στρατηγικές τιμολόγησης είναι οι κύριοι παράγοντες που μπορούν να οδηγήσουν σε αντανταγωνιστικές πρακτικές. Η τυποποίηση των ιδιωτικών blockchains μπορεί επίσης να δημιουργήσει εμπόδια εισόδου, εάν η διαδικασία τυποποίησης στερείται της απαιτούμενης διαφάνειας.

Σε έρευνα που πραγματοποίησε η Επιτροπή Ανταγωνισμού στην Ελλάδα διερεύνησε τις ανταγωνιστικές συνθήκες που επικρατούν στον κλάδο των Fintech και τον εντοπισμό πιθανών προβλημάτων στον ανταγωνισμό. Η έρευνα

πραγματοποιήθηκε μεταξύ Μαρτίου-Μαΐου 2021 μέσω ερωτηματολογίων που εστάλησαν σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κλάδο Fintech. Κατά κύριο λόγο στην έρευνα συμμετείχαν εταιρείες παροχής υπηρεσιών πληρωμών και τραπεζικής. Όσον αφορά τις ρυθμίσεις που θα πρέπει να γίνουν ώστε να αποτραπούν τυχόν εμπόδια εισόδου ή μη αντανταγωνιστικές πρακτικές, στην πλειοψηφία τους οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι θα πρέπει να εφαρμοστεί ένα πλήρες ρυθμιστικό πλαίσιο και να υιοθετηθούν κοινά πρότυπα επικοινωνίας και χρησιμοποιούμενων Διεπαφών Εφαρμογών Προγραμματισμού. Επίσης από τους ερωτηθέντες επισημάνθηκε η ανάγκη εφαρμογής ενός αποτελεσματικού συστήματος ελέγχου, ειδικά όσον αφορά την τιμολογιακή πολιτική. Ως προληπτικό μέτρο για την αντιμετώπιση τυχόν φαινομένων αντανταγωνιστικών πρακτικών προτάθηκε η επιβολή υψηλών προστίμων από την Επιτροπή Αντανταγωνισμού. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι από την πλειοψηφία των συμμετεχόντων δεν προέκυψε ζήτημα αντανταγωνιστικού αποκλεισμού που να σχετίζεται με τη διαδικασία τυποποίησης τεχνολογικών προτύπων που προωθούν τη διαλειτουργικότητα των υπηρεσιών. Παρόλα αυτά λόγω του μικρού βαθμού τυποποίησης στην εγχώρια αγορά, τα υφιστάμενα τεχνολογικά πρότυπα δεν καλύπτουν επαρκώς τις ανάγκες των νεοεισερχόμενων επιχειρήσεων. Τέλος από την έρευνα προέκυψε ότι στην Ελλάδα υπάρχει έλλειψη τεχνολογικών προτύπων για την χρήση σύγχρονων τεχνολογιών και ότι η χρήση των νέων τεχνολογιών (τεχνητή νοημοσύνη, blockchain, cloud, κλπ) μόνο θετικές επιπτώσεις μπορεί να έχει χωρίς προς το παρόν να δημιουργούνται προβλήματα σχετικά με τον αντανταγωνισμό (Επιτροπή Αντανταγωνισμού, 2022).

Επί του παρόντος μπορεί να μην έχουν δημιουργηθεί σημαντικά προβλήματα αντανταγωνισμού αλλά είναι σαφές ότι χρειάζεται η συνεχής παρακολούθηση και ο έλεγχος των εταιρειών FinTech ώστε να διατηρείται ο υγιής αντανταγωνισμός και να αποτρέπονται συμπαιγνίες και δεσπόζουσες θέσεις στην αγορά. Μπορεί τα δεδομένα να είναι μέσω για την απόκτηση αντανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, όμως ο συνδυασμός τους με ψηφιακές πλατφόρμες μπορεί να

οδηγήσουν σε δημιουργία δεσποζουσών πλατφορμών και στην δημιουργία σημαντικών φραγμών εισόδου νέων επιχειρήσεων. Ισχυρές ψηφιακές πλατφόρμες μπορούν να αποκομίσουν σημαντικά κέρδη αν κρατήσουν τη μερίδα του λέοντος για αυτές από το πλεόνασμα που δημιουργείται στην αλυσίδα αξίας. Για αυτό θα πρέπει να παρακολουθούνται οι εξελίξεις στην αγορά των βασικών ανταγωνιστικών κλάδων, FinTech, Big Tech και παραδοσιακών τραπεζών, ώστε να παρεμποδίζονται ενέργειες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε κυρίαρχες χρηματοπιστωτικές πλατφόρμες και σε αποκλεισμό ανταγωνιστών από την αγορά. Αποτρεπτικά ως προς αυτό το πρόβλημα θα μπορούσε να λειτουργήσει η παροχή πρόσβασης στα δεδομένα αυτών των εταιρειών (Επιτροπή Ανταγωνισμού, 2022).

Το 2017 το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ επισήμανε οκτώ δυνάμεις που οι FinTechs μπορούν να διαταράξουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα με τη μεταφορά ισχύος από τους παρόχους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στους κατόχους διεπαφής πελατών (Επιτροπή Ανταγωνισμού, 2022). Αυτές οι δυνάμεις είναι (McWaters et al., 2017):

1. Η εμπορευματοποίηση του κόστους των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, καθιστώντας το κόστος ως σημείο ανταγωνισμού και διαφοροποίησης.
2. Η τεχνολογία και οι νέες συνεργασίες θα επιτρέψουν στους οργανισμούς να παρακάμψουν παραδοσιακές αλυσίδες αξίας και να υπάρξει αναδιανομή κερδών μεταξύ των ομάδων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο.
3. Η ισχύς θα μεταφερθεί στους κατόχους στοιχείων διασύνδεσης με τους πελάτες.
4. Το μοντέλο που θα κυριαρχήσει στην αγορά παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών είναι οι πλατφόρμες που θα προσφέρουν τη δυνατότητα συνεργασίας με διαφορετικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα από ένα μόνο κανάλι.

5. Καθώς τα δεδομένα γίνονται όλο και πιο σημαντικά για την διαφοροποίηση, η ισχύς μπορεί να προκύψει μόνο όταν το σύνολο των δεδομένων εμπλουτίζεται από πολλαπλές πηγές και σε πραγματικό χρόνο.
6. Η αντιμετώπιση των ανθρώπινων και υλικών κεφαλαίων ως ένα ενιαίο σύνολο δυνατοτήτων, ειδικά αν ληφθεί υπόψη ότι η ικανότητα των μηχανών να αναπαράγουν τις ανθρώπινες συμπεριφορές εξελίσσεται διαρκώς.
7. Η ολοένα μεγαλύτερη εξάρτηση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων από τις μεγάλες FinTech εταιρείες για την απόκτηση κρίσιμων υποδομών και διαφοροποιημένων τεχνολογιών.
8. Η παροχή των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών μπορεί να αλλάξει τις περιοχές του κόσμου από όπου παρέχονται λαμβάνοντας υπόψη ότι οι πελάτες πλέον έχουν διαφορετικές ανάγκες και μεταξύ των κρατών υπάρχουν διαφορετικές προτεραιότητες στην ρύθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Ο υφιστάμενος ανταγωνισμός προϊόντων μεταξύ των παραδοσιακών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων αναμένεται να μετατραπεί σε ανταγωνισμό πλατφορμών ή οικοσυστημάτων (κοινότητες συνεργαζόμενων επιχειρήσεων που παράγουν συλλογικά ένα αγαθό ή μια υπηρεσία). Ενώ τα επιχειρηματικά οικοσυστήματα μπορούν να εξελιχθούν σε πηγές σημαντικής καινοτομίας και δημιουργικότητας λόγω των οικονομιών κλίμακας και της εξειδίκευσης, μπορούν επίσης να δημιουργήσουν προβλήματα ανταγωνισμού μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων. Οι περιορισμοί πρόσβασης σε στοιχεία πελατών αφενός μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα εισόδου και ανάπτυξης στις Fintechs και αφετέρου η ανεξέλικτη άρση τους να προσφέρει στις Fintech αθέμιτο πλεονέκτημα (Επιτροπή Ανταγωνισμού, 2022).

Θέματα στον ανταγωνισμό στις χρηματοπιστωτικές αγορές μπορεί να προέρθουν και από την είσοδο των Big Tech στην αγορά. Ήδη η εταιρεία Amazon στην πλατφόρμα της έχει δημιουργήσει υπηρεσία πληρωμών μέσω ψηφιακών πορτοφολιών και κινητών συσκευών, ενώ δραστηριοποιείται και στον δανεισμό, μεταξύ επιχειρήσεων και από επιχειρήσεις σε καταναλωτές, την ασφάλιση και τις

καταθέσεις. Περαιτέρω επιδιώκεται η επέκταση σε τρεχούμενους λογαριασμούς, ασφάλειες κατοικιών και υγείας και παροχή στεγαστικών δανείων. Η εταιρεία μπορεί να αξιοποιήσει την τεράστια πελατειακή βάση σε νέες αγορές παρέχοντας στους καταναλωτές νέες ψηφιακές εμπειρίες. Ανάλογη είναι και η διεξόδου της κινεζικής εταιρείας τεχνολογίας Tencent στην αγορά των πληρωμών, ασφάλισης και δανεισμού στην αγορά της Κίνας. Το 2015 η εταιρεία ίδρυσε και την τράπεζα WeBank την πρώτη διαδικτυακή ιδιωτική τράπεζα στην χώρα. Αντίστοιχα και άλλες εταιρείες Big Tech όπως η Google, Apple, κλπ προσπαθούν να εισέλθουν στην αγορά με την ανάπτυξη χρηματοοικονομικών προϊόντων. Κύριο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των εταιρειών Big Tech είναι η υπάρχουσα ισχυρή παρουσία στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αλλά και μια σειρά από άλλα πλεονεκτήματα όπως το μεγάλο δίκτυο πελατών, η ισχυρή αναγνωρισιμότητα, η κατοχή τεχνολογιών όπως τα μαζικά δεδομένα καθώς και επί του παρόντος χαλαρή ρύθμιση. Επίσης οι συγκεκριμένες εταιρείες δεν υποχρεούνται στην διάθεση των δεδομένων των πελατών τους σε ανταγωνιστές (Επιτροπή Ανταγωνισμού, 2022).

Στις διαδικτυακές χρηματοοικονομικές υπηρεσίες η εφαρμογή της ρυθμιστικής τεχνολογίας (Regtech) χρησιμοποιείται σε αγορές της Αυστραλίας, Ευρωπαϊκής Ένωσης και ΗΠΑ για τον εντοπισμό και την διατήρηση των τιμών μεταπώλησης. Το περιβάλλον Regtech και η μηχανική μάθηση θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στις διεπαφές προγραμματισμού εφαρμογών για τον εντοπισμό παραβατικών συμπεριφορών και την επιβολή των κανονισμών της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας (Nicholls, 2020).

Κεφάλαιο 5: Αποφάσεις Επιτροπής Ανταγωνισμού

5.1 Γενικά στοιχεία για τον έλεγχο των συγχωνεύσεων

Σε κάποιες περιπτώσεις οι συγχωνεύσεις μπορούν να αποφέρουν σημαντικά οφέλη στην οικονομία, ενώ σε άλλες να βλάψουν τον ανταγωνισμό και κατ' επέκταση τους πολίτες. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού είναι αρμόδια για την εξέταση συγχωνεύσεων μεταξύ εταιρειών (κάτω ενός ορίου κύκλου εργασιών αρμόδιες είναι οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού) που δραστηριοποιούνται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να αποτραπούν επιβλαβείς επιπτώσεις στον ανταγωνισμό. Οι κανόνες ελέγχου των συγχωνεύσεων της ΕΕ ισχύουν για όλες τις συγχωνεύσεις, ανεξάρτητα από το πού στον κόσμο οι συγχωνευόμενες εταιρείες έχουν την καταστατική τους έδρα, τις δραστηριότητες ή τις εγκαταστάσεις παραγωγής τους. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ακόμη και οι συγχωνεύσεις μεταξύ εταιρειών που εδρεύουν εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να επηρεάσουν την αγορά της εάν οι εταιρείες δραστηριοποιούνται σε αυτή. Επίσης η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να εξετάσει συγχωνεύσεις που της παραπέμπονται από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών της ΕΕ. Αυτό πραγματοποιείται μετά από αίτημα της εθνικής αρχής ανταγωνισμού ενός κράτους μέλους. Υπό ορισμένες συνθήκες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί επίσης να παραπέμψει μια υπόθεση στην εθνική αρχή ανταγωνισμού ενός κράτους μέλους της ΕΕ (European Commission, 2023).

Κατά την αξιολόγηση προτεινόμενων συγχωνεύσεων, η Επιτροπή εξετάζει εάν αναμένεται ότι θα παρεμποδίσουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην ΕΕ. Εάν δεν το κάνουν, εγκρίνονται άνευ όρων. Εάν το κάνουν, και δεν προταθούν δεσμεύσεις κατάλληλες για την άρση του εμποδίου από τις συγχωνευόμενες εταιρείες, οι προβληματικές συγχωνεύσεις απαγορεύονται για την προστασία των επιχειρήσεων και των καταναλωτών από υψηλότερες τιμές ή από περιορισμό της επιλογής αγαθών ή υπηρεσιών. Οι προτεινόμενες

συγχωνεύσεις ενδέχεται να απαγορευθούν, για παράδειγμα εάν τα μέρη της συγκέντρωσης είναι σημαντικοί ανταγωνιστές ή εάν η συγκέντρωση θα αποδυνάμωνε σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην αγορά, ιδίως δημιουργώντας ή ενισχύοντας έναν κυρίαρχο παράγοντα (European Commission, 2023).

Ωστόσο, οι περισσότερες προβληματικές συγχωνεύσεις εγκρίνονται, με συγκεκριμένους όρους. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αναθεώρησης της συγχώνευσης, οι εταιρείες έχουν την ευκαιρία να προτείνουν και να διαπραγματευτούν λύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επομένως, ακόμη και αν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώσει ότι μια προτεινόμενη συγκέντρωση θα μπορούσε να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό, τα μέρη ενδέχεται να δεσμευτούν να λάβουν μέτρα για να προσπαθήσουν να διορθώσουν αυτό το πιθανό αποτέλεσμα. Μπορεί να δεσμευτούν, για παράδειγμα, να πουλήσουν μέρος της συνδυασμένης επιχείρησης ή να παραχωρήσουν άδεια χρήσης τεχνολογίας σε άλλο παράγοντα της αγοράς. Εάν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι πεπεισμένη ότι οι δεσμεύσεις θα διατηρήσουν ή θα αποκαταστήσουν τον ανταγωνισμό στην αγορά, προστατεύοντας έτσι τα συμφέροντα των καταναλωτών, παρέχει υπό όρους έγκριση για την πραγματοποίηση της συγχώνευσης. Στη συνέχεια παρακολουθεί εάν οι συγχωνευόμενες εταιρείες εκπληρώνουν τις δεσμεύσεις τους και μπορεί να παρέμβει εάν δεν το κάνουν (European Commission, 2023).

5.2 Διαδικασίες ελέγχου των συγχωνεύσεων

5.2.1 Ενημέρωση

Η Επιτροπή θα πρέπει να ενημερώνεται για οποιαδήποτε συγχώνευση πριν από την εφαρμογή της. Οι εταιρείες θα πρέπει να επικοινωνούν εκ των προτέρων με την Επιτροπή για να μάθουν τον τρόπο που θα πρέπει να κάνουν την κοινοποίησή τους. Για αυτό υπάρχουν προπαρασκευασμένα πρότυπα που

χρησιμοποιούνται για την κοινοποίηση των συγχωνεύσεων, με βάση την πολυπλοκότητα της υπόθεσης (Euroopan Commission, 2013).

Εάν οι συγχωνευόμενες εταιρείες δεν δραστηριοποιούνται στην ίδια ή συνδεδεμένες αγορές, ή εάν έχουν πολύ μικρά μερίδια αγοράς που δεν φθάνουν τα καθορισμένα όρια μεριδίου αγοράς και η συγχώνευση δεν αναμένεται να δημιουργήσει σημαντικά προβλήματα ανταγωνισμού, η εξέταση της συγχώνευσης πραγματοποιείται μέσω απλοποιημένη διαδικασία, που περιλαμβάνει έναν τακτικό έλεγχο. Για μεγάλα μερίδια αγοράς, η Επιτροπή διενεργεί πλήρη έρευνα.

5.2.2 1^η φάση έρευνας

Μετά την κοινοποίηση, η Επιτροπή έχει στη διάθεσή της 25 εργάσιμες ημέρες για να αναλύσει τη συμφωνία κατά τη 1^η φάση της έρευνας. Πάνω από το 90% όλων των περιπτώσεων επιλύονται σε αυτή τη φάση, γενικά χωρίς διορθωτικά μέτρα.

Μια πρώτη προσέγγιση ελέγχου μπορεί να περιλαμβάνει τα εξής:

- Αιτήματα για πληροφορίες από τις συγχωνευόμενες εταιρείες ή τρίτα μέρη.
- Ερωτηματολόγια προς ανταγωνιστές ή πελάτες ώστε να μελετηθούν οι απόψεις τους σχετικά με τη συγχώνευση, καθώς και άλλες επαφές με συμμετέχοντες στην αγορά, με στόχο την αποσαφήνιση των συνθηκών ανταγωνισμού σε μια δεδομένη αγορά ή του ρόλου των συγχωνευμένων εταιρειών σε αυτήν την αγορά.

Η Επιτροπή ενημερώνει τις συγχωνευόμενες εταιρείες σχετικά με την πρόοδο της ανάλυσής της. Στο τέλος της 1^{ης} φάσης η Επιτροπή τους ενημερώνει για τα αποτελέσματα της έρευνας. Εάν υπάρχουν προβλήματα ανταγωνισμού, οι εταιρείες μπορούν να προσφέρουν διορθωτικά μέτρα, τα οποία παρατείνουν την προθεσμία της συγκεκριμένης φάσης κατά 10 εργάσιμες ημέρες.

Από την έρευνα στην 1^η φάση μπορούν να προκύψουν δύο αποτελέσματα:

1. Η συγχώνευση εγκρίνεται, είτε άνευ όρων είτε με την επιφύλαξη αποδεκτών διορθωτικών μέτρων, ή
2. Η συγχώνευση εξακολουθεί να εγείρει ανησυχίες για τον ανταγωνισμό και η Επιτροπή ξεκινά έρευνα 2^{ης} φάσης.

Εάν η Επιτροπή έχει ανησυχίες ότι η συγχώνευση μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό, οι συγχωνευόμενες εταιρείες μπορούν να προσφέρουν διορθωτικά μέτρα, «δεσμεύσεις» δηλαδή να προτείνουν ορισμένες τροποποιήσεις στο έργο που θα εγγυηθούν την διασφάλιση του ανταγωνισμού στην αγορά. Οι εταιρείες μπορούν να προσφέρουν διορθωτικά μέτρα είτε σε αυτή είτε στην επόμενη φάση.

Η Επιτροπή αναλύει εάν τα προτεινόμενα διορθωτικά μέτρα είναι βιώσιμα και επαρκή για την εξάλειψη των προβλημάτων ανταγωνισμού. Λαμβάνει επίσης υπόψη τις απόψεις των συμμετεχόντων στην αγορά σε μια δοκιμή αγοράς. Εάν γίνουν δεκτά ένδικα μέσα, καθίστανται δεσμευτικά για τις εταιρείες. Στη συνέχεια διορίζεται ένας ανεξάρτητος διαχειριστής για να επιβλέπει τη συμμόρφωση με αυτές τις δεσμεύσεις.

5.2.3 2^η φάση έρευνας

Στην 2^η φάση πραγματοποιείται μια εις βάθος ανάλυση των επιπτώσεων της συγκέντρωσης στον ανταγωνισμό και απαιτεί περισσότερο χρόνο. Ανοίγει όταν η υπόθεση δεν μπορεί να επιλυθεί στη φάση 1, δηλαδή όταν η Επιτροπή έχει ανησυχίες ότι η συναλλαγή θα μπορούσε να περιορίσει τον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά. Μια έρευνα 2^{ης} φάσης συνήθως περιλαμβάνει εκτενέστερη συλλογή πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών εγγράφων των εταιρειών, εκτενών οικονομικών δεδομένων, πιο λεπτομερών ερωτηματολογίων για συμμετέχοντες στην αγορά ή/και επισκέψεων στο χώρο. Στη 2^η φάση η Επιτροπή αναλύει επίσης τις ισχυριζόμενες αποτελεσματικότητες

που θα μπορούσαν να επιτύχουν οι εταιρείες όταν συγχωνευθούν. Εάν τα θετικά αποτελέσματα τέτοιων βελτιώσεων για τους καταναλωτές υπερτερούν των αρνητικών επιπτώσεων των συγχωνεύσεων, η συγχώνευση μπορεί να εγκριθεί.

Η Επιτροπή ενημερώνει τακτικά τις εταιρείες σχετικά με τη διαδικασία. Εάν μετά από την έρευνα αγοράς, η Επιτροπή καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η επικείμενη συγχώνευση θα παρεμποδίσει πιθανώς τον ανταγωνισμό, αποστέλλει δήλωση αντιρρήσεων (Statement of Objections – SO) στα εμπλεκόμενα μέρη, ενημερώνοντάς τα για τα προκαταρκτικά συμπεράσματα της Επιτροπής. Τα μέρη έχουν τότε το δικαίωμα να απαντήσουν γραπτώς στην κοινοποίηση εντός ορισμένης προθεσμίας. Έχουν το δικαίωμα να συμβουλευτούν τον φάκελο της υπόθεσης της Επιτροπής και να ζητήσουν προφορική ακρόαση η οποία διεξάγεται ανεξάρτητα από τον σύμβουλο ακροάσεων του ανταγωνισμού.

Μετά την έναρξη της έρευνας 2^{ης} φάσης, η Επιτροπή έχει στη διάθεσή της 90 εργάσιμες ημέρες για να λάβει τελική απόφαση σχετικά με τη συμβατότητα της σχεδιαζόμενης συναλλαγής με τον κανονισμό της ΕΕ για τις συγκεντρώσεις. Αυτό μπορεί να παραταθεί κατά 15 επιπλέον εργάσιμες ημέρες εάν τα μέρη προσφέρουν δεσμεύσεις. Περαιτέρω παρατάσεις έως και 20 εργάσιμων ημερών μπορούν να χορηγηθούν κατόπιν αιτήματος ή με τη συμφωνία των μερών.

5.2.4 Τελική απόφαση

Μετά την έρευνα της 2^{ης} φάσης η Επιτροπή μπορεί (Euroopan Commission, 2013):

- να εγκρίνει άνευ όρων τη συγχώνευση,
- να εγκρίνει τη συγχώνευση με την επιβολή διορθωτικών μέτρων, ή
- να απαγορεύσει τη συγχώνευση εάν δεν έχουν προταθεί από τα συγχωνευόμενα μέρη επαρκή διορθωτικά μέτρα για τα προβλήματα ανταγωνισμού.

Όλες οι τελικές αποφάσεις (τόσο στη 1^η φάση όσο και στη 2^η φάση) δημοσιεύονται στον ιστότοπο της Επιτροπής Ανταγωνισμού, αφού αφαιρεθούν οι αναφορές στις εμπιστευτικές επιχειρηματικές πληροφορίες των εταιρειών.

5.3 Στατιστικά στοιχεία αποφάσεων Επιτροπής για τις συγχωνεύσεις

Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται τα συνολικά στατιστικά των αποφάσεων που έλαβε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού από το 1990 έως τον Νοέμβριο του 2022. Συνολικά στην Επιτροπή Ανταγωνισμού προσήλθαν 8.726 περιπτώσεις συγχωνεύσεων. Από αυτές 1.600 περιπτώσεις παραπέμφθηκαν στις εθνικές επιτροπές (συνολικά ή εν μέρει) ή προωθήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή από τις εθνικές αντίστοιχες αρχές. Συνολικά στα 33 χρόνια το 88,93% των περιπτώσεων συγχωνεύσεων έλαβαν εγκριτικές αποφάσεις κατά κύριο λόγο με απλοποιημένες διαδικασίες. Στην 1^η φάση το 3,99% των περιπτώσεων έλαβε έγκριση υπό προϋποθέσεις.

Πίνακας 1: Αριθμός αποφάσεων ανά περίπτωση 1990 – Νοέμβριος 2022

Ενημερώσεις	8726	100,00%
Ενημερώσεις που αποσύρθηκαν στην φάση 1	186	2,13%
Ενημερώσεις που αποσύρθηκαν στην φάση 2	53	0,61%
Παραπομπές	1600	18,34%
<u>Αποφάσεις 1ης φάσης:</u>		
Εκτός δικαιοδοσίας κανονισμού συγχωνεύσεων	56	0,64%
Εγκεκριμένες	7760	88,93%
Εγκεκριμένες με απλοποιημένες διαδικασίες	4548	52,12%
Εγκεκριμένες με δεσμεύσεις	348	3,99%
Περιπτώσεις όπου ξεκίνησε η 2η φάση	295	3,38%
<u>Αποφάσεις 2ης φάσης:</u>		
Εγκεκριμένες	63	0,72%

Εγκεκριμένες με δεσμεύσεις	148	1,70%
Απαγόρευση	32	0,37%
Άλλες αποφάσεις	160	1,83%

Πηγή: European Commission, 2022, Statistics on Merger cases

Για 295 περιπτώσεις ενεργοποιήθηκαν οι διαδικασίες έρευνας 2^{ης} φάσης, δηλαδή για το 3,38% των περιπτώσεων. Μόλις το 0,37% των συνολικών περιπτώσεων έλαβε απαγορευτική απόφαση από την Επιτροπή. Στην 2^η φάση εγκρίθηκαν με δεσμεύσεις 148 περιπτώσεις συγχωνεύσεων με δεσμευτικούς όρους για την προστασία του ανταγωνισμού.

5.4 Αποφάσεις για τον κλάδο των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και Fintech

Οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες είναι ένας τομέας μεγάλης σημασίας για την οικονομία της ΕΕ. Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει τις τραπεζικές και ασφαλιστικές αγορές, που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ζωής των πολιτών, και της αγοράς κεφαλαίων. Όσο καλύτερα και πιο ανταγωνιστικά λειτουργούν, τόσο καλύτερα θα είναι για η οικονομία. Συγκεκριμένα βάσει της ταξινόμησης NACE στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες περιλαμβάνονται οι ακόλουθοι κλάδοι (European Commission, 2023):

NACE 64: Δραστηριότητες χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, εκτός από την ασφάλιση και τη συνταξιοδοτική χρηματοδότηση

NACE 65: Ασφάλισης, ανασφάλισης και συνταξιοδοτικής χρηματοδότησης, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση

NACE 66: Βοηθητικές δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και ασφαλιστικών δραστηριοτήτων

Ο τομέας των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών αντιμετωπίζει μεγάλες προκλήσεις και ευκαιρίες τα τελευταία χρόνια, οδηγώντας σε γρήγορες και βαθιές αλλαγές. Η πολιτική ανταγωνισμού της ΕΕ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση ότι ο ανταγωνισμός διεξάγεται με δίκαιους και ίσους όρους σε ολόκληρο τον χρηματοπιστωτικό τομέα και ότι αναπτύσσονται και εφαρμόζονται διασπαστικές τεχνολογίες (disruptive technologies) προς όφελος τόσο των καταναλωτών όσο και των επιχειρήσεων. Ένα από τα μέσα που διαθέτει για την επίτευξη αυτού του σκοπού είναι ο έλεγχος των συγχωνεύσεων που μπορούν να βλάψουν τον ανταγωνισμό (European Commission, 2023).

Έως σήμερα ελάχιστες περιπτώσεις εξαγορών Fintech κάλυπταν τα όρια εξέτασης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού ή προκαλούσαν ανησυχία για τον ανταγωνισμό. Παραδείγματα περιλαμβάνουν η εξαγορά της MasterCard της VocaLink (αξιολόγησης στο ΗΒ) και η εξαγορά της Nets από επενδυτικές κοινοπραξίες των ΗΠΑ. Η πιο σημαντική υπόθεση συγχώνευσης που αντιμετώπισε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις χρηματοπιστωτικές αγορές ήταν η M.7873 Worldline/Equens/Paysquare (2016). Τόσο ο αγοραστής όσο και ο στόχος ήταν εταιρείες FinTech, αν και δραστηριοποιούνταν κυρίως στον «παραδοσιακό» τομέα των πληρωμών και όχι στον πιο καινοτόμο.

Βάσει έρευνας από το 2015 έως τον Δεκέμβριο του 2021 στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Ηνωμένο Βασίλειο υπήρξαν 97 υποθέσεις συγχωνεύσεων ψηφιακών υπηρεσιών και τεχνολογίας που εξετάστηκαν από τις εθνικές αρχές. Από αυτές τις αποφάσεις μόνο σε έξι περιπτώσεις απαγορεύτηκε η συγχώνευση, οι 65 εγκρίθηκαν στην πρώτη φάση απευθείας, 10 στην πρώτη φάση με δεσμεύσεις και 14 στην 2^η φάση (Robertson, 2022).

5.5 Μελέτες περίπτωσης: Αποφάσεις για συγχωνεύσεις FinTech

5.5.1 WORLDLINE / EQUENS / PAYSQUARE (Απόφαση Μ.7873 ΕΕΑ)

Στις 26/2/2016 ενημερώθηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού για την πρόθεση της εταιρείας Worldline SA (με έδρα την Γαλλία) ελεγχόμενη από την εταιρεία Atos SE για την απόκτηση της Equens SE και της θυγατρικής της Paysquare (με έδρα τις Κάτω Χώρες).

Στις 20/4/2016 εκδόθηκε από την Επιτροπή απόφαση για την αποδοχή της συγχώνευσης με προϋποθέσεις και δεσμεύσεις. Τελικά στις 14/3/2017 εκδόθηκε απόφαση έγκρισης.

Οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις είχαν συνολικό παγκόσμιο κύκλο εργασιών άνω των 5 δις ευρώ (η Equens συμπεριλαμβανομένης της Paysquare 357 εκατ. ευρώ). Κάθε μια είχε κύκλο εργασιών σε ολόκληρη την ΕΕ που ξεπερνούσε τα 250 εκατομμύρια ευρώ, αλλά περισσότερα από τα δύο τρίτα του συνόλου τους προέρχονταν από όλη την ΕΕ και όχι στο ίδιο κράτος μέλος. Η κοινοποιηθείσα πράξη ήταν στις αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Η Worldline είναι μια ανώνυμη εταιρεία που έχει συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία της Γαλλίας και είναι εισηγμένη στην αγορά Euronext του Παρισιού. Η Worldline δραστηριοποιείται στον κλάδο των υπηρεσιών πληρωμών και συναλλαγών και οι δραστηριότητές της αφορούν τους ακόλουθους τρεις επιχειρηματικούς τομείς:

- i. Υπηρεσίες & Τερματικά Εμπόρων, που στοχεύουν κυρίως εμπόρους και είναι οργανωμένη σε τέσσερα επιχειρηματικά τμήματα, συγκεκριμένα απόκτηση εμπόρων, διαδικτυακές υπηρεσίες, κάρτες ιδιωτικής ετικέτας και προγράμματα επιβράβευσης και τερματικά.

- ii. Αδειοδότηση Χρηματοοικονομικής Επεξεργασίας και Λογισμικού ("FPLIS") που στοχεύει τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, η οποία αποτελείται από τα τμήματα επεξεργασίας, ηλεκτρονικής τραπεζικής, έκδοσης λογισμικού επεξεργασίας και πληρωμών της Worldline που παρέχει άδεια εκμετάλλευσης και
- iii. Κινητικότητα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών συναλλαγών, με τα τρία επιχειρηματικά τμήματα, το ηλεκτρονικό εισιτήριο, την είσπραξη ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και την ηλεκτρονική καταναλωτή.

Η Worldline δραστηριοποιείται στην Ευρώπη και σε αναδυόμενες αγορές όπως η Ινδία, η Κίνα και ορισμένες χώρες της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής και ελέγχεται αποκλειστικά από την Atos. Η Atos είναι ένας παγκόσμιος πάροχος ψηφιακών υπηρεσιών, που έχει συσταθεί επίσης στην Γαλλία και εισηγμένη στην αγορά Euronext του Παρισιού. Η Atos παρέχει υπηρεσίες Συμβουλευτικής & Ενοποίησης Συστημάτων, Διαχειριζόμενες Υπηρεσίες & Εξωτερική Ανάθεση Επιχειρηματικών Διαδικασιών, λειτουργίες Cloud, λύσεις Big Data & Cyber-security καθώς και υπηρεσίες συναλλαγών μέσω της Worldline.

Η Equens είναι πάροχος υπηρεσιών πληρωμών, που δραστηριοποιείται στη Φινλανδία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ολλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο ως Societas Europaea που έχει συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ολλανδίας. Η Equens προσφέρει ένα πλήρες χαρτοφυλάκιο υπηρεσιών που καλύπτει την πλήρη αξία της αλυσίδας τόσο των υπηρεσιών επεξεργασίας πληρωμών όσο και των υπηρεσιών επεξεργασίας καρτών.

Η PaySquare, πλήρως ελεγχόμενη θυγατρική της Equens, είναι πάροχος εμπορικών υπηρεσιών πληρωμών που δραστηριοποιείται στο Βέλγιο, τη Γερμανία, το Λουξεμβούργο, την Ολλανδία, την Πολωνία, την Ελβετία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Συγκεκριμένα οι έμποροι μπορούν να χρησιμοποιούν το PaySquare για να αποδέχονται, να επεξεργάζονται και να πραγματοποιούν πληρωμές, για πληρωμές με κάρτες. Η PaySquare είναι επίσης Ολλανδική

εταιρεία και κατέχει κατά 100% μια θυγατρική, την BD-POS GmbH, η οποία εστιάζει στη διαχείριση τερματικών πληρωμών και τις υπηρεσίες.

Στην 1^η φάση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε βάσει του κανονισμού της ΕΕ για τις συγχωνεύσεις την προτεινόμενη εξαγορά της Equens και της θυγατρικής της PaySquare από τη Worldline υπό προϋποθέσεις. Επειδή και οι δύο εταιρείες δραστηριοποιούνταν στην παροχή υπηρεσιών πληρωμών και συναφών υπηρεσιών και απόφαση εξαρτιόταν από την εκποίηση της βελγικής θυγατρικής της PaySquare και την τήρηση ορισμένων υποχρεώσεων που σχετίζονται με την αδειοδότηση του λογισμικού Poseidon της Worldline, το οποίο χρησιμοποιούταν για την παροχή υπηρεσιών εμπορικών πληρωμών στη Γερμανία. Η συναλλαγή αφορούσε τον συνδυασμό δύο μεγάλων χειριστών συστημάτων πληρωμών, που δραστηριοποιούνταν σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας τόσο στην επεξεργασία πληρωμών όσο και στις υπηρεσίες επεξεργασίας καρτών. Ενώ οι δραστηριότητες της Equens και της Worldline ήταν ως επί το πλείστον συμπληρωματικές, υπήρχαν αλληλεπικαλύψεις σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως το Βέλγιο, τη Γερμανία, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες.

Έπειτα από την έρευνα της Επιτροπής αποκαλύφθηκαν δύο τομείς στους οποίους η συγχώνευση θα προκαλούσε ανησυχίες για τον ανταγωνισμό:

- a. Στις υπηρεσίες εμπορικών πληρωμών στο Βέλγιο, όπου η Worldline ήταν ο πρώην κατεστημένος φορέας και εξακολουθούσε να έχει πολύ ισχυρή θέση, ενώ η PaySquare ήταν μια πρόσφατη εταιρεία με σημαντική επιρροή στις τιμές της Worldline. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή είχε ανησυχίες ότι η άρση ενός σημαντικού ανταγωνιστικού περιορισμού θα οδηγούσε σε υψηλότερες τιμές.
- b. Στις υπηρεσίες απόκτησης πληρωμών στη Γερμανία, όπου η Worldline διαχειριζόταν το λογισμικό και τα προϊόντα Poseidon, οι οποίες χρησιμοποιούνταν από τη μεγάλη πλειονότητα των γερμανικών παρόχων υπηρεσιών δικτύου συμπεριλαμβανομένου του PaySquare για την παροχή αυτών των υπηρεσιών. Την στιγμή της έρευνας δεν υπήρχαν άμεσα

διαθέσιμες εναλλακτικές λύσεις για το λογισμικό Poseidon. Η έρευνα αγοράς αποκάλυψε ότι, ως αποτέλεσμα της συναλλαγής, η Worldline θα είχε τη δυνατότητα και τα κίνητρα να ευνοήσει τη νέα της θυγατρική PaySquare, όσον αφορά την τιμή και την ποιότητα, έναντι άλλων παρόχων υπηρεσιών δικτύου που βασίζονται στην Poseidon. Επιπλέον, η αξία του Poseidon ήταν σημαντικό μέρος της αξίας της αγοράς, καθιστώντας έτσι κερδοφόρο για τη συγχωνευμένη οντότητα να κάνει διακρίσεις σε άλλους χρήστες εκτός της Paysquare, προκειμένου να κερδίσει μερίδιο αγοράς στην απόκτηση πελατών.

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ανησυχίες της Επιτροπής στο Βέλγιο και τη Γερμανία, οι εταιρείες υπέβαλαν διορθωτικά μέτρα, τα οποία αφορούσαν την εκποίηση της δραστηριότητας της PaySquare στο Βέλγιο και τη χορήγηση αδειών για το λογισμικό Poseidon με δίκαιους, εύλογους και αμερόληπτους όρους για μια περίοδο δέκα ετών. Μετά από έλεγχο αγοράς, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι αυτές οι δεσμεύσεις θα μπορούσαν να διορθώσουν τα προβλήματα ανταγωνισμού που υπήρχαν.

Ως μέρος των δεσμεύσεων, η Worldline δεσμεύτηκε να εκχωρήσει την επιχείρηση εμπορικών πληρωμών της Paysquare στο Βέλγιο, συμπεριλαμβανομένου του χαρτοφυλακίου πελατών, των βασικών περιουσιακών στοιχείων και του βασικού προσωπικού της σε κατάλληλο αγοραστή. Με επιστολή της 30^{ης} Ιανουαρίου 2017, η Worldline πρότεινε την BNP Paribas Fortis ("BNPPF") για έγκριση από την Επιτροπή ως αγοραστή της επιχείρησης εκποίησης και υπέβαλε την προτεινόμενη συμφωνία πώλησης και αγοράς (η οποία υπογράφηκε στις 21 Δεκεμβρίου 2016). Στο Βέλγιο, η BNPPF που ενεργεί ως αντιπρόσωπος της SIX Payment Service (SIX) στη βελγική αγορά εμπορικών πληρωμών βάσει εταιρικής σχέσης που δημιουργήθηκε μεταξύ των δύο εταιρειών το 2014. Στις 31 Ιανουαρίου 2017, ο καταπιστευματοδόχος ενημέρωσε την Επιτροπή ότι εν όψει αυτής της εταιρικής σχέσης, οι εμπορικές πράξεις πληρωμών που αποτελούν μέρος της επιχείρησης εκποίησης θα

μεταφερθούν, μαζί με το δικαίωμα απόκτησης, στη SIX. Στις 8 Φεβρουαρίου 2017, ο διαχειριστής υπέβαλε μια αξιολόγηση της καταλληλότητας της BNPPF ως αγοραστή (σε συνδυασμό με την SIX) και ειδικότερα, ανέφερε ότι και οι δύο εταιρείες πληρούσαν τα κριτήρια των απαιτήσεων αγοραστή. Η τελική έκδοση της αιτιολογημένης γνώμης του διαχειριστή υποβλήθηκε στις 24 Φεβρουαρίου 2017. Στις 20 Απριλίου 2016 εκδόθηκε η απόφαση της Επιτροπής για την έγκριση της προτεινόμενης συμφωνίας.

5.5.2 PAYPAL/iZETTLE (Απόφαση ME/6766/18-II CMA - UK)

Μια ακόμα απόφαση που αφορά την συγχώνευση δύο εταιρειών Fintech εκδόθηκε από την Επιτροπή Ανταγωνισμού του Ηνωμένου Βασιλείου Competition & Markets Authority (CMA). Η περίπτωση αφορούσε τις εταιρείες PayPal/iZettle (2019) και η CMA εξέτασε εάν η iZettle, μια εταιρεία χρηματοοικονομικής τεχνολογίας που παρέχει υπηρεσίες πληρωμών σε μικρές επιχειρήσεις, θα είχε αναπτύξει μια πιο ολοκληρωμένη παροχή υπηρεσιών, ανταγωνιστικών των υπηρεσιών της PayPal, οδηγώντας σε μια κατάσταση στην οποία ο δυνητικός ανταγωνισμός εξαλειφόταν μέσω μιας συγχώνευσης. Η απόφαση για αυτή την εξαγορά ήταν θετική από την 1^η φάση ελέγχου, χωρίς να επιβληθούν κάποιοι όροι ή να ζητηθούν κάποιες δεσμεύσεις.

Η PayPal είναι μια εταιρεία τεχνολογικής πλατφόρμας που παρέχει υπηρεσίες πληρωμών στο διαδίκτυο και εκτός σύνδεσης, εξαγόρασε την iZettle, μια εταιρεία χρηματοοικονομικής τεχνολογίας που παρέχει (κυρίως εκτός σύνδεσης, αλλά σε περιορισμένο βαθμό και διαδικτυακά) υπηρεσίες πληρωμών σε μικρές επιχειρήσεις. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι εταιρείες αλληλεπικαλύπτονταν στην παροχή υπηρεσιών πληρωμών εκτός σύνδεσης μέσω υπηρεσιών κινητού σημείου πώλησης (mPOS), μια σχετικά νέα τεχνολογία που περιλαμβάνει έναν αναγνώστη καρτών και μια εφαρμογή που επιτρέπει στους εμπόρους να δέχονται πληρωμές με κάρτα.

Όσον αφορά τον έλεγχο για τυχόν επιζήμιες επιπτώσεις από οριζόντιες συγχωνεύσεις η Αρχή υπογράμμισε ότι το mPOS ήταν μια ταχέως εξελισσόμενη και δυναμική αγορά στην οποία έπρεπε να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στον μελλοντικό ανταγωνισμό. Ωστόσο, επίσης διαπίστωσε ότι οι παραδοσιακοί πάροχοι σημείων πώλησης περιόριζαν σημαντικά τους παρόχους mPOS και ότι υπήρχε μια ολόκληρη σειρά τέτοιων ανταγωνιστών (συμπεριλαμβανομένων των Worldpay, Barclaycard, Shopify). Επίσης, δύο ακόμη μεγάλοι πάροχοι mPOS (Square, SumUp) συνέχισαν να δραστηριοποιούνται στην αγορά.

Επίσης η Αρχή εξέτασε εάν η iZettle θα είχε αναπτύξει δραστηριότητες παντός καναλιού που θα ανταγωνιζόταν τις υπηρεσίες της PayPal, οδηγώντας σε μια κατάσταση στην οποία ο δυνητικός ανταγωνισμός θα εξαλειφθεί. Ωστόσο, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι απουσία της συγχώνευσης, η iZettle ήταν πιθανό να είχε επικεντρωθεί στις βασικές της δραστηριότητες παρά στην ανάπτυξη μιας υπηρεσίας παντός καναλιού. Κατά συνέπεια διαπιστώθηκε ότι η συγχώνευση δεν δημιουργούσε καμιά ανησυχία για τον ανταγωνισμό (Robertson, 2022).

5.5.3 PayU / Wibmo (CCI Case No 23 2019 – Ινδία)

Το 2020 η Επιτροπή Ανταγωνισμού της Ινδίας (CCI) έπειτα από καταγγελία το προηγούμενο έτος εξέδωσε απόφαση για την εξαγορά της εταιρείας Wibmo από την PayU (εταιρεία με έδρα την Ολλανδία). Η εταιρεία Wibmo είναι κορυφαίος και κυρίαρχος πάροχος τεχνολογίας και υπηρεσιών στον χρηματοπιστωτικό τομέα και γνωστή για τις πιστοποιήσεις βάσει κινδύνου (risk-based authentication) και τις υπηρεσίες πληρωμών ασφαλείας. Η εταιρεία PayU είναι μια εταιρεία FinTech που παρέχει σε διαδικτυακούς εμπόρους λύσεις πληρωμών τεχνολογίας. Βάσει της καταγγελίας αυτός ο κάθετος συνδυασμός των δύο εταιρειών, θα ισοδυναμούσε με προσπάθεια μονοπωλίου της αγοράς ηλεκτρονικών πληρωμών στην Ινδία, καθώς πιθανότατα θα οδηγούσε σε άδικους ή μεροληπτικούς όρους για τη χρήση των υπηρεσιών επεξεργασίας ηλεκτρονικών πληρωμών στην Ινδία (Schweitzer & Gutmann, 2021).

Την περίοδο 2017-2018 η Wibmo παρείχε σημαντικές υπηρεσίες στην PayU, όπως υπηρεσίες αυθεντικοποίησης βάσει κινδύνου, λύσεις με κωδικούς QR, ενσωμάτωση με το Tally για την δημιουργία τιμολογίων, έλεγχο προπληρωμένων καρτών, κλπ. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι μεταξύ των δύο εταιρειών υπήρχαν στενή εμπορικοί δεσμοί. Στην αγορά επεξεργασίας ηλεκτρονικών πληρωμών της Ινδίας, η PayU ήταν κυρίαρχος παίκτης καθώς κατείχε το 55% της αγοράς στο ηλεκτρονικό εμπόριο και το 22% στις ταξιδιωτικές υπηρεσίες μέσω γραφείων. Η εξαγορά της Wibmo ήταν πιθανό να οδηγήσει, άμεσα ή έμμεσα σε αθέμιτους και μεροληπτικούς όρους (τόσο για τους ανταγωνιστές όσο και για τους καταναλωτές) στην αγορά επεξεργασίας ηλεκτρονικών πληρωμών στην Ινδία, δεδομένου ότι η θέση της PayU ενισχύθηκε και η Wibmo κατείχε δεσπίζουσα θέση στην αγορά. Σύμφωνα με την καταγγελία υπήρξαν καταχρηστικές πρακτικές, καθώς η εταιρεία PayU σκόπιμα έβαζε εμπόδια σε άλλους ανταγωνιστές, αλλά και νέες εταιρείες, αποκλείοντάς τους την κατάλληλη πρόσβαση στις υπηρεσίες επόμενου σταδίου της Wibmo (downstream market). Τα παραπάνω αφενός δημιούργησαν τις συνθήκες η PayU να αποκτήσει αποδόσεις κλίμακας που της επέτρεπαν να αναπτύσσεται ανεμπόδιστα και αφετέρου οδήγησαν στην δημιουργία του φαινομένου «ο νικητής τα παίρνει όλα». Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς η ενοποίηση των υπηρεσιών των δύο εταιρειών οδήγησε τους χρήστες της Amazon (πελάτη της Wibmo) να αποκτούν ένα ασφαλές σύστημα πληρωμών και απόκτηση κωδικών πρόσβασης OTP σε λιγότερο από 5 δευτερόλεπτα (ενώ ο χρόνος των ανταγωνιστών αλλά και άλλων πελατών της PayU ήταν περισσότερο από 20 δευτερόλεπτα). Επίσης η εξαγορά της Wibmo θα παρείχε στην PayU πλήρεις λεπτομέρειες των λογαριασμών των αγοραστών και των πωλητών καθώς και τις χρεώσεις από άλλες πύλες πληρωμών. Αυτό θα έδινε στην PayU πρόσβαση σε έτοιμη βάση δεδομένων πελατών με τη βοήθεια της οποίας μπορεί να διαβιβάσει σε οποιονδήποτε έμπορο παρέχοντας χαμηλότερα ποσοστά προμήθειας σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές της. Εν ολίγοις, αυτό θα διευκόλυνε την PayU να έχει ένα σαφές πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών της, καθώς της επέτρεψε

να δημιουργήσει ένα ψηφιακό οικοσύστημα το οποίο ήταν ικανό να εναρμονίσει την επεξεργασία συναλλαγών τόσο από την πλευρά της αγοράς όσο και από την πλευρά της πώλησης που ισοδυναμεί με κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης (CCI, 2020).

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού της Ινδίας, έλαβε σχετική απόφαση βάσει της νομοθεσίας με την οποία απαγορεύεται η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης από μια επιχείρηση. Παρόλα αυτά βάσει των δεδομένων που εξετάστηκαν διαπιστώθηκε η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης στην αγορά, αλλά δεν θεμελιώθηκε η κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης και συμπεριφορές που αντιτίθενται στο πνεύμα του νόμου περί ανταγωνιστικότητας. Έτσι απέρριψε την καταγγελία για απαγόρευση της εξαγοράς της Wibmo από την PayU (CCI, 2020).

6. Συμπεράσματα

Οι χρηματοοικονομικές τεχνολογίες είναι ένας κλάδος που αναπτύσσεται ραγδαία και προκαλεί διαρθρωτικές αλλαγές στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Σήμερα, μεταξύ των κατεστημένων ιδρυμάτων και των FinTechs φαίνεται να υπάρχει μια ομαλή συνεργασία. Οι κατεστημένοι φορείς παρέχουν στους FinTech χρηματοδότηση, τραπεζική τεχνογνωσία, προβολή της επωνυμίας και πελατειακή βάση, ενώ οι FinTechs συμβάλλουν στην λειτουργία των παραδοσιακών φορέων, με καινοτόμες ιδέες και εξοικείωση με τις αναδυόμενες τεχνολογίες. Όμως δεν παύουν οι ανησυχίες ότι εκτός από αυτές τις συνέργειες, να υπάρξουν επίσης αρνητικές συνέπειες από τις συγχωνεύσεις που θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα μέσο για τη μείωση του ανταγωνισμού.

Ενώ οι Fintechs έχουν αλλάξει την βάση του ανταγωνισμού στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες επί του παρόντος δεν έχουν αλλάξει ακόμα ουσιαστικά το ανταγωνιστικό τοπίο. Η χάραξη μιας πολιτικής ως απάντηση για την αντιμετώπιση των κινδύνων που απορρέουν από την ανάπτυξη των Fintech θα πρέπει να είναι αποτελεσματική, καινοτόμος, να επιτύχει την συνεργασία και

κυρίως θα πρέπει να επιτύχει τη σωστή ισορροπία μεταξύ της ενεργοποίησης της χρηματοπιστωτικής καινοτομίας από τη μία πλευρά και της αντιμετώπισης των προκλήσεων για την αγορά και την οικονομική ακεραιότητα, την προστασία των καταναλωτών και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το συγκεκριμένο αντικείμενο δραστηριότητας είναι ταχέως εξελισσόμενο, είναι σημαντικό να υπάρχει και ένα ρυθμιστικό πλαίσιο που να διευκολύνει αυτή την εξέλιξη. Έτσι η θέσπιση ενός αυστηρού ρυθμιστικού πλαισίου θα μπορούσε να είχε αρνητικά αποτελέσματα για την ανάπτυξη του κλάδου. Από την άλλη μεριά τυχόν καθυστερημένες αντιδράσεις από τις αρμόδιες αρχές για την αντιμετώπιση πιθανών κινδύνων θα μπορούσε να έχει μεγάλες αρνητικές συνέπειες τόσο για τους παραδοσιακούς παρόχους, όσο και για τους καταναλωτές και την παγκόσμια οικονομία.

Η τρέχουσα κατάσταση της αγοράς για υπηρεσίες FinTech είναι γενικά σε πρώιμο στάδιο για να καταλήξουμε σε ασφαλή συμπεράσματα σχετικά με την ύπαρξη προκλήσεων ανταγωνισμού που απαιτούν την ανάπτυξη εργαλείων ανταγωνισμού σε μεγάλη κλίμακα. Οι φορείς διασφάλισης του ανταγωνισμού στις αγορές πρέπει να συνεχίσουν να παρακολουθούν τις δραστηριότητες των κύριων παραγόντων στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, τόσο σε κατεστημένους φορείς, όσο και στις Fintechs εταιρείες, για να διασφαλίσουν τον ουσιαστικό ανταγωνισμό, ιδίως όταν αυξάνεται η ανταγωνιστική πίεση λόγω της ταυτόχρονης εισόδου νεοφυών επιχειρήσεων.

Όταν εντοπίζονται ζητήματα ανταγωνισμού, είναι σημαντικό αντιμετωπίζονται έγκαιρα για να αποφευχθεί η μόνιμη βλάβη στις ταχέως εξελισσόμενες ψηφιακές αγορές. Αυτό απαιτεί οι εθνικές αρχές να εξετάζουν σχετικά ζητήματα αποτελεσματικά, καθώς επί του παρόντος το μέγεθος της πλειοψηφίας εταιρειών του κλάδου δεν εμπίπτει της δικαιοδοσίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανταγωνισμού. Η υπεράσπιση του ανταγωνισμού μπορεί να επιτευχθεί αν η νομοθεσία σχεδιάζεται και εφαρμόζεται με τρόπο που να ευνοεί τον ανταγωνισμό. Αυτό θα επιτρέψει στους καταναλωτές να αποκομίσουν

τα πλήρη οφέλη από τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στις χρηματοπιστωτικές αγορές που μπορεί να λάβουν την μορφή χαμηλότερων τιμών, καλύτερης ποιότητας και περισσότερων επιλογών και καινοτομίας.

Η παρακολούθηση και η ρύθμιση των παραδοσιακών φορέων παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών όσον αφορά την επέκτασή τους στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες είτε με ίδιες επενδύσεις είτε μέσω εξαγορών σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό είναι υπαρκτή. Παράλληλα στενά έχουν αρχίσει και παρακολουθούνται οι δράσεις των αμιγώς Fintech παρόχων. Οι φορείς ρύθμισης του ανταγωνισμού θα πρέπει να εστιάσουν περισσότερο στις εξαγορές που επιτρέπουν στις ψηφιακές πλατφόρμες να ενισχύσουν την θέση τους στην αγορά μέσω της καινοτομίας. Τα συγκριτικά πλεονεκτήματά τους σε σχέση με τους παρόχους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών είναι μεγάλα (αναγνωρισιμότητα, ευρεία βάση δεδομένων, κλπ) ενώ παράλληλα είναι μια αγορά ελάχιστα ρυθμισμένη. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε πρακτικές αθέμιτου ανταγωνισμού, όχι απαραίτητα απευθείας μέσω εξαγορών ή συγχωνεύσεων στις χρηματοπιστωτικές αγορές αλλά από την ανάπτυξη νέων ή διαφοροποιημένων προϊόντων σε παρεμφερείς αγορές. Έτσι ακόμα και αν ο κίνδυνος για τον ανταγωνισμό δεν είναι άμεσος ή ξεκάθαρα αντιληπτός θα πρέπει να εξετάζεται από τις ρυθμιστικές αρχές και ενδεχομένως να μπλοκάρεται όπου υπάρχουν επενδύσεις που θα βλάψουν τον ανταγωνισμό. Αν ληφθεί υπόψη ότι οι εξελίξεις στον χώρο είναι ραγδαίες και οι παραδοσιακές έννοιες για την προστασία του ανταγωνισμού μπορεί να είναι παρωχημένες, ο αποκλεισμός συγχωνεύσεων και εξαγορών μπορεί να μην είναι η κατάλληλη λύση. Ενδεχομένως σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να είναι προς όφελος των καταναλωτών να επιτρέπονται μονοπωλιακές συμπράξεις, αν τα προϊόντα μπορούν να ενσωματωθούν γρήγορα στην αγορά και να αναπτυχθούν ραγδαία.

Βιβλιογραφία

Bank of England, 2019. *Embracing the Promise of Fintech*. Quarterly Bulletin 2019 Q1. Bank of England.

Bennett, J., 2016. *An introduction to fintech: Key sectors and trends*. S&P Global Market Intelligence.

Capital, 2018. *Capital*. [Online] Available at: <https://www.capital.gr/oikonomia/3316484/o-klados-fintech-kai-i-simasia-tou-gia-tin-ellada/> [Accessed 15 Ιούνιος 2023].

CCI, 2020. *Case No. 23 of 2019*. New Delhi : Competition Commission of India.

Center Forward, 2018. *FinTech and its Role in the Future of Financial Services*. Center Forward Basics.

Crunchbase, 2023. *Crunchbase*. [Online] Available at: <https://www.crunchbase.com/hub/european-union-fintech-companies> [Accessed 15 Ιούνιος 2023].

DG Competition, 2019. *Strategic Plan 2020-2024*. European Commission.

ECB, 2018. *Guide to assessments of fintech credit institution licence applications*. Frankfurt am Main: European Central Bank.

England, J., 2022. *FinTech Magazine*. [Online] Available at: <https://fintechmagazine.com/financial-services-finserv/six-fintech-sectors-transforming-the-financial-industry> [Accessed 22 Δεκέμβριος 2022].

- Euroeapan Commission, 2013. *Competition: Merger control procedures*. European Union.
- European Commission, 2014. *EU Competition Law: Merger Legislation*. EU Competition Law Rules Applicable to Merger Control Situation as at 1st December 2014. European Commission.
- European Commission, 2018. *FinTech Action plan: For a more competitive and innovative European financial sector*. COM(2018) 109 final. Brussels: European Commission.
- European Commission, 2022. *European Commission*. [Online] Available at: https://competition-policy.ec.europa.eu/index_en [Accessed 27 Δεκέμβριος 2022].
- European Commission, 2023. *Competition Policy*. [Online] Available at: https://competition-policy.ec.europa.eu/mergers/mergers-overview_en [Accessed 20 Ιανουάριος 2023].
- Feyen, E. et al., 2021. *Fintech and the digital transformation of financial services: implications for market structure and public policy*. BIS Papers No 117. Bank of International Settlements.
- Fong, D. et al., 2021. *McKonsey & Company*. [Online] Available at: <https://www.mckinsey.com/cn/our-insights/our-insights/seven-technologies-shaping-the-future-of-fintech> [Accessed 22 Δεκέμβριος 2022].
- FSB, 2022. *FinTech and Market Structure in the COVID-19 Pandemic Implications for financial stability*. Financial Stability Board.
- Garber, K., 2016. Digital Wealth Management. In *An introduction to fintech: Key sectors and trends*. S&P Global Market Intelligence. pp.15-18.

- Gardella, A., Rimarchi, M. & Stroppa, D., 2020. *Potential Regulatory Obstacles to Cross-Border Mergers and Acquisitions in the EU Banking Sector*. EBA STAFF PAPER SERIES. European Banking Authority.
- IMF / World Bank, 2018. *The Bali FinTech Agenda*. Washington DC: International Monetary Fund.
- IMF, 2018. *The Bali Fintech Agenda: A Blueprint for Successfully Harnessing Fintech's Opportunities*. Washington DC: International Monetary Fund.
- Kessler, S., 2016. Digital Lending. In *An introduction to fintech: Key sectors and trends*. S&P Global Market Intelligence. pp.3-6.
- Leong, K. & Sung, A., 2018. FinTech (Financial Technology): What is It and How to Use Technologies to Create Business Value in Fintech Way? *International Journal of Innovation, Management and Technology*, 9(2), pp.74-78.
- McWaters, J., Bruno, G., Drexler, M. & Galaski, R., 2017. *Beyond Fintech: A Pragmatic Assessment Of Disruptive Potential In Financial Services*. Part of the Future of Financial Services series | Prepared in collaboration with Deloitte. World Economic Forum.
- Nicholls, R., 2020. Regtech as an antitrust enforcement tool. *Journal of Antitrust Enforcement*, 9(1), pp.135-51.
- OECD, 2019. *Digital Disruption in Financial Markets – Note by the EU*. OECD.
- Panno, K., 2016. Payments. In *An introduction to fintech: Key sectors and trends*. S&P Global Market Intelligence. pp.7-10.
- Ramos Munoz, D. et al., 2019. *Competition issues in the Area of Financial Technology (FinTech)*. Luxembourg: European Parliament European Parliament's Committee on Economic and Monetary Affairs.

- Robertson, V.H.S.E., 2022. *Merger review in digital and technology markets: Insights from national case law*. Final Report. Brussels: European Commission.
- Schwarz, D. & Bernstein, J., 2022. Competition Policy for FinTech M&A—What to Expect When You're Expecting ... a FinTech M&A Deal. *Journal of International Banking Law and Regulation*, (10), pp.353-60.
- Schweitzer, H. & Gutmann, F., 2021. *Concurrences*. [Online] Available at: <https://www.concurrences.com/en/bulletin/special-issues/unilateral-practices-in-the-digital-market/new-article-no101045> [Accessed 18 Ιούλιος 2023].
- Stamegna, C. & Karakas, C., 2019. *Fintech (financial technology) and the European Union*. European Parliamentary Research Service.
- Startup Blink, 2023. *Startup Blink*. [Online] Available at: <https://www.startupblink.com/startup-ecosystem/greece> [Accessed 16 Ιούλιος 2023].
- Statista, 2023. *Statista*. [Online] Available at: <https://www.statista.com/outlook/dmo/fintech/greece> [Accessed 16 Ιούλιος 2023].
- World Bank, 2022. *Fintech and the Future of Finance Overview Paper*. Washington DC: World Bank Group International Bank for Reconstruction and Development.
- Zavolokina, L., Dolata, M. & Schwabe, G., 2016. FinTech – What's in a Name? *Thirty Seventh International Conference on Information Systems, Dublin 2016* , pp.1-19.

Zveryakov, M., Kovalenko, V., Sheludko, S. & Sharah, E., 2019. FinTech sector and banking business: competition or symbiosis? *Economic Annals-XXI*, 175(1-2), pp.53-57.

Επιτροπή Ανταγωνισμού, 2022. *Κλαδική Έρευνα στις Χρηματοοικονομικές Τεχνολογίες*. Τελική Έκθεση. Αθήνα: Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022. *Ευρωπαϊκή Επιτροπή*. [Online] Available at: https://commission.europa.eu/about-european-commission/departments-and-executive-agencies/competition_el [Accessed 26 Δεκέμβριος 2022].

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2022. *Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο*. [Online] Available at: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/82/%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B7-%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%85> [Accessed 26 Δεκέμβριος 2022].

Μιχαηλίδης, Μ., 2021. *Liberal*. [Online] Available at: <https://www.liberal.gr/oikonomia/ependytiko-boom-stis-etaireies-fintech> [Accessed 15 Ιούνιος 2023].

Πολύδωρος, Π., 2023. *GR Times*. [Online] Available at: <https://www.grtimes.gr/oikonomia/epixeiriseis/10th-digital-banking-forum-the-fintech-era> [Accessed 15 Ιούνιος 2023].

